

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 7090/15

לפני :
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ע' ברון

המערער :
חוסיין ח'ליפה

נ ג ד

המשיבים :
1. מדינת ישראל
2. פלוני
3. פלוני

ערעור על הכרעת דינו וגזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת, בתפ"ח 18194-07-14, שניתנו ביום 9.9.2015, על ידי כבוד השופטים ת' כתילי – סג"נ; א' קולה; ד' צרפתי

תאריך הישיבה :
כ"ב באייר התשע"ו (30.5.2016)

בשם המערער :
עו"ד עלאא סלימאן; עו"ד ואסים שחאדה

בשם המשיבים :
עו"ד יאיר חמודות; עו"ד אילנה ירושלמי

פסק-דין

השופט א' שהם:

1. במוקד הערעור שלפנינו עומד רצח אכזרי ומתועב, אשר זעזע את מדינת ישראל כולה. מדובר בשלי דדון ז"ל, צעירה בשנות ה-20 לחייה, אשר בבוקר יום ה-1.5.2014, יצאה מביתה בעפולה על מנת להגיע לראיון עבודה אליו זומנה, ובדרכה לראיון זה

נרצחה בדם קר, וללא סיבה נראית לעין, על-ידי רוצח אלים ושפל – כאשר השאלה העיקרית העומדת להכרעה בערעור זה נוגעת לזהותו של הרוצח.

2. הערעור נסב, בראש ובראשונה, על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופטים: ת' כתיילי – סג"נ; א' קולה ו-ד' צרפתי), בתפ"ח 18194-07-14, מיום 9.9.2015, ולחלופין על גזר הדין, מאותו יום.

3. נגד המערער הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של רצח בכוונה תחילה, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); החזקת סכין שלא למטרה כשרה, לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין; ושיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

ביום 9.9.2015, הורשע המערער בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, ובו ביום, גזר בית משפט קמא על המערער עונש של מאסר עולם; והשית עליו תשלום פיצויים בסכום של 258,000 ₪, לכל אחד מהוריה של הנרצחת בנפרד.

עובדות כתב האישום שהוגש נגד המערער

4. על-פי עובדות כתב האישום, שלי רחל דדון, ילידת 1994 (להלן: המנוחה או שלי דדון), התגוררה בעפולה עם הוריה, יעקב ואילנה, ועם אחיה: שלמה, עומרי ודניאל. קודם ליום 1.5.2014, חיפשה המנוחה עבודה, ובמסגרת פנייתה להתקבל לחברת "הוט", התבקשה המנוחה להגיע, ביום 1.5.2014, בשעה 08:30, לראיון במשרדי חברת "בבקום" (להלן: חברת בבקום), הממוקמים באזור התעשייה "רמת גבריאלי", במגדל העמק (להלן: רמת גבריאלי). בבוקרו של יום ה-1.5.2014, יצאה המנוחה מביתה על מנת להגיע לראיון העבודה, ובהתאם להוראות ההגעה, אשר נשלחו אליה בדואר אלקטרוני מחברת בבקום (להלן: הוראות ההגעה), המתינה המנוחה בתחנה המרכזית בעפולה, וסמוך לשעה 07:30 עלתה על אוטובוס ציבורי למגדל העמק. בשעה 07:55 לערך, הגיע האוטובוס לתחנה הסמוכה ל"פרץ סנטר" במגדל העמק, ושם ירדה המנוחה מהאוטובוס, חצתה את הכביש והמתינה בתחנת הסעה.

במקביל, כך נטען בכתב האישום, נסע המערער, אשר עובד כנהג במונית מסוג סקודה, בעלת מ"ר 80-440-25, ומספר זכות ציבורית 1759 (להלן: המונית), כהרגלו, מביתו ביישוב אעבלין לקריית-ים, שם אסף עובדים המועסקים במפעל KLA שברמת גבריאלי. המערער הסיע את העובדים למפעל KLA, וסמוך לשעה 07:55,

הורידם שם, ונסע מהמקום. סמוך לשעה 08:04, הגיע המערער במונית אל תחנת ההסעה בה המתינה המנוחה, ואספה למוניתו. המנוחה ביקשה להגיע לחברת בבקום, ובין המערער לבין המנוחה התפתחה שיחה, אשר תוכנה אינו ידוע למאשימה. המערער החל בנסיעה לכיוון רמת גבריא, אולם "ממניעים שאינם ידועים למאשימה", לא הסיע את המנוחה ליעדה אלא הסיעה למגרש חניה נטוש בפאתי אזור התעשייה ברמת גבריא (להלן: המגרש). בשלב זה, החלה המנוחה לחשוש מפני המערער, והיא התקשרה לבת דודתה ושוחחה עמה קצרות, תוך שהמנוחה לוחשת לבת דודתה, כי היא נמצאת "במונית – אחת המפחידות", וכי היא "לא נושמת". מיד לאחר מכן, נותקה השיחה.

כמתואר בכתב האישום, בשלב שאינו ידוע למאשימה, גמלה בליבו של המערער החלטה להמית את המנוחה. עם הגיעם למגרש, סמוך לשעה 08:10, עצר המערער את המונית, ויצא ממנה. המערער נטל סכין ארוכה וחדה, שאורך להבה הינו כ-10 ס"מ, ורוחבו כ-4 ס"מ, ובתרחיש שאינו ידוע במדויק למאשימה, דקר המערער את המנוחה שוב ושוב, ברחבי המגרש, תוך שהמנוחה מנסה להימלט מפניו ללא הצלחה. במשך דקות ארוכות, כאשר המנוחה נגורת על-ידי המערער ממקום למקום, דקר המערער את המנוחה דקירות עמוקות במותניה, בגבה, בגרונה, באמתה, בירכה, בחזה, ובאחוריה, וזאת ללא כל חמלה וגילויי רחמים. המנוחה נאבקה במערער, ניסתה להגן על עצמה מפניו, באמצעות ידיה, ואף שרטה אותו, אך ללא הועיל. לבסוף, נטש המערער את המנוחה במגרש תוך שהיא מתבוססת בדמה, ונסע מהמקום. המנוחה נותרה במגרש, כשהיא שכובה על גבה, פצועה ודקורה, עד שמצאה את מותה.

עוד נטען בכתב האישום, כי המערער נמלט מהמגרש, כאשר בנתיב בריחתו זרק את מכשיר הטלפון הסלולארי של המנוחה, אשר נותר במונית, דרך חלון המונית, סמוך לכניסה למגרש. משם המשיך המערער בנסיעה לכפר חג'אג'רה, שם השליך לצידי הכביש את ארנקה של המנוחה, שנותר אף הוא במונית. המערער נסע לביתו, ובמהלך אותו יום ובימים שלאחר מכן, ניקה באמצעים שונים את המונית, במטרה להעלים ממנה את דמה של המנוחה, אשר נספג במושב המונית, במהלך ההתרחשות במגרש.

מכתב האישום עולה, כי בעקבות מעשיו של המערער, נגרמו למנוחה פצע דקירה בחזה משמאל בעומק של כ-4 ס"מ; פצע דקירה במותן שמאל בעומק של כ-6 ס"מ החודרת דרך המעינים; פצע דקירה בגב משמאל החודרת דרך שרירי הגב; פצע דקירה בעכוז מימין בעומק של כ-9 ס"מ החודרת דרך שרירי העכוז ופתח האגן; פצע חתך בשד הימני; פצעי חתך מרובים בכפות הידיים; פצע דקירה בזרוע שמאל בעומק של כ-10 ס"מ; חתך באורך של כ-13.5 ס"מ המגיע עד לחשיפת העצם; פצע חתך בירך

הימנית; פצע דקירה בצוואר משמאל בעומק של כ-6 ס"מ החודרת דרך בלוטת התריס וקנה הנשימה. נוסף על כך, נגרמו למנוחה פצעי שפשוף ושריטה רבים על ברכיה, שוקיה, אמותיה, ובבהונות רגליה. כתוצאה מפצעי הדקירה שתוארו לעיל, נגרם למנוחה הלם תת נפחי בשל איבוד דם, אשר הביא למותה.

לטענת המאשימה, במעשיו המתוארים לעיל, גרם המערער למותה של המנוחה בכוונה תחילה, וזאת לאחר שהחליט להמיתה, והמיתה בדם קר, בלא שקדמה התגרות, בתכוף למעשה. כמו כן, החזיק המערער בסכין מחוץ לחצריו שלא למטרה כשרה, ועשה מעשה בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי בדרך של העלמת ראיות.

תשובת המערער לכתב האישום, מיום 26.10.2014

5. המערער כפר בעובדות כתב האישום, ולטענתו, ביום 1.5.2014, הוא הסיע עובדים למפעל באזור מגדל העמק, ולאחר מכן, המשיך בעבודתו באזור חיפה. המערער טען, כי אינו זוכר באיזה רכב נהג; את מהות העבודה; לאיזה יעד הוא נסע; ואת מי הוא הסיע, שכן חלף חודש וחצי ממועד האירוע ועד ליום מעצרו. עוד ציין המערער, כי הוא אינו נוהג במונית קבועה אלא מחליף מוניות, מעת לעת, השייכות לאדם אשר משכיר מוניות, ומשכך הוא אינו זוכר האם ביום 1.5.2014, הוא הסיע את הפועלים במונית מ.ר. 80-440-25, היא המונית שבה נסעה המנוחה. לגרסתו של המערער, הוא לא נפגש עם המנוחה, לא הסיע אותה, ואין לו כל קשר לביצוע הרצח.

בנוסף לדברים האלה, העלה המערער טענות זוטא באשר לקבילות הודאותיו בשב"כ ובמשטרה. נטען, בהקשר זה, כי במסגרת חקירותיו נשללו ממנו זכויות בסיסיות, ובכלל זה: מניעת שינה וחקירות ממושכות בשעות הלילה; איסור מפגש עם סניגור; איומים; קללות וגידופים; הבטחות שווא; יריקות; חשיפה לתנאי קור קיצוניים; ושתילת פרטים מוכמנים על-ידי חוקרי השב"כ. כל אלה גרמו למערער, כך לשיטתו, למסור הודאות שווא, אשר לא נמסרו על-ידו באופן חופשי ומרצון, אלא בכדי לרצות את חוקרי השב"כ והמשטרה בלבד. המערער הוסיף וטען, כי הופעלו עליו לחצי חקירה פסולים, שיש בהם כדי להביא לפסילת ההודאות.

הכרעת דינו של בית משפט קמא

6. במסגרת הכרעת דינו, נדרש בית משפט קמא להכריע בשאלה המרכזית, היינו: האם המערער הוא אשר רצח את שלי דרון, או במילים אחרות "האם עמדה המאשימה

בנטל המוטל עליה להוכיח מעל לכל ספק סביר, כי הנאשם הוא שנהג במונית מ"ר 80-440-25 ביום הרצח וגרם למותה של המנוחה".

לאחר בחינת מכלול הראיות והעדויות, הגיע בית משפט קמא למסקנה חד משמעית, כי המערער הוא הרוצח, והרשיע את המערער בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

חוות הדעת המרכזית נכתבה על ידי כב' השופט א' קולה, ואליו הצטרפו כב' השופטים ת' כתילי – סגן נשיא, ו-ד' צרפתי. להלן אציג את עיקרי הראיות, אשר הונחו בפני בית משפט קמא, שעל יסודן הורשע המערער.

7. ראש מחלקת רצח במחוז צפון, רפ"ק אייל הררי (להלן: רפ"ק אייל הררי) העיד בבית המשפט, כי עם הגיעו לזירת הרצח ביום 1.5.2014, בשעה 16:00, הוא הבין מיד כי מדובר בזירת רצח קשה מאד, ובלשונו "סוג של ויה דולורוזה", והוא ביחד עם אנשי צוותו ביצעו חיפושים וסריקות אינטנסיביים בזירה. במהלך החיפוש בזירת הרצח, מצא השוטר דולב אבגויי, במרחק של "מטר, מטר וחצי" מגופת המנוחה (להלן: הגופה), ציפורן מלאכותית אשר נתלשה מאמת ידה הימנית של המנוחה, הצבועה בלק התואם את יתר ציפורניה (ת/176) (להלן: הציפורן). הציפורן נארזה על-ידי אנשי המעבדה הניידת, ונשלחה לבדיקה במכון הפתולוגי. המומחית מטעם המכון הפתולוגי, ד"ר ענת גסט (להלן: ד"ר ענת גסט), הוציאה מקצה הציפורן דגימה לשם הפקת פרופיל גנטי. בחוות-דעת שנערכה על-ידה (ת/52), קבעה ד"ר ענת גסט, כי בדגימה שנלקחה מהציפורן נמצאה תערובת של שני פרופילים, המורכבת מפרופיל נקבי שמקורו במנוחה, ומפרופיל זכרי שלא נמצא במאגר הנבדקים האחרים.

8. מספר שעות לאחר מציאת הגופה, הגיעה בת דודתה של המנוחה, הגב' טל פרץ (להלן: טל פרץ), אל תחנת המשטרה עם המכשיר הסלולארי שלה, והשמיעה לרפ"ק אייל הררי שיחה שניהלה עם המנוחה בשעות הבוקר, ואשר הוקלטה באמצעות אפליקציה להקלטת שיחות, והשיחה נצרבה על-גבי דיסק של המשטרה (ת/1/א). במהלך שיחה זו, אמרה המנוחה לבת-דודתה "אני על מונית אחת המפחידות, אני לא נושמת".

9. בשעות הערב של יום הרצח, התגלה המכשיר הסלולארי של המנוחה (להלן: הפלאפון) על-ידי השוטר רמזי חורי, ביציאה מזירת הרצח, באזור השיחים. בבית המשפט, העיד רפ"ק אייל הררי, כי הפלאפון נמצא כשהוא מגואל בדם, כאשר עליו

נמצאה טביעת אצבע ברורה, אולם הניסיון להפיק ממנה מעתק – נכשל. מיד לאחר מציאתו, נשלח הפלאפון לחברת טיק טק טכנולוגיות בע"מ, מעבדות שחזור מידע (להלן: חברת טיק טק). המומחה מטעם חברת טיק טק, מר יואב זילברשטיין (להלן: יואב זילברשטיין), ערך עבור המשטרה חוות-דעת (ת/31), במסגרתה, קבע, בין היתר, כי ביום 1.5.2014, בשעה 08:09:08, הוכנסה המילה "מונית", ברמת וודאות גבוהה ביותר, למספר הפלאפון של המנוחה.

10. בהודעתה במשטרה (ת/175), מסרה רכזת הגיוס בחברת בבקום, הגב' טל לחיאני (להלן: טל לחיאני), כי היא שוחחה עם המנוחה בטלפון, וזימנה אותה לראיון עבודה, שאמור היה להתקיים ביום 1.5.2014, בשעה 08:30, במשרדי החברה אשר במגדל העמק. במסגרת שיחה זו, הסבירה טל לחיאני למנוחה, כי עליה לעלות על קו אוטובוס מספר 348 של חברת "קווים" מעפולה למגדל העמק (להלן: קו 348); לרדת בתחנה האחרונה; ומשם לקחת מונית, או ללכת ברגל כ-20 דקות. בהמשך, שלחה טל לחיאני את הוראות ההגעה (ת/23) לכתובת הדואר האלקטרוני של המנוחה באתר "וואלה" (להלן: אתר וואלה). מחוות-הדעת של חברת טיק טק (ת/31), עולה כי בשעה 07:30, נכנסה המנוחה לאתר וואלה, צפתה בהוראות ההגעה, וצילמה את המסך, ככל הנראה, לצורך צפייה נוספת, בהמשך הדרך.

11. בבית המשפט, העיד מוסטפה חביב עלא, נהג האוטובוס של חברת "קווים" (להלן: נהג האוטובוס או מוסטפה חביב), אשר עבד ביום 1.5.2014 בקו 348, כי במהלך הנסיעה, פנתה אליו בחורה, וביקשה להגיע לאזור התעשייה במגדל העמק, ולדבריו:

"אמרתי אני יגיד לך איזה אזור תעשייה אבל יש שני...אזורי תעשייה, בכניסה של מגדל העמק ובסוף של מגדל העמק למעלה, היא אומרת לי בסדר אין בעיה, שהגענו למגדל העמק אמרתי לה פה היא אומרת לי לא, אמרתי לה אז באזור תעשייה השני בתחנה של פרץ סנטר את יורדת שמה ליד הכיכר ושמה את צריכה לחצות את הכביש וללכת לצד שני כי האוטובוס לא מגיע לאזור תעשייה...ולפני שהיא ירדה מהאוטובוס גם היא באה אליי ושאלה אותי רוצה להגיע אמרתי לה תרדי מפה מהאוטובוס, האוטובוס שלי מגיע, לחצות את הכביש לצד שני ושמה יש אוטובוסים ואת יכולה לעלות באוטובוס והיא ירדה ממני באוטובוס" (פרו' מיום 17.2.2015, עמ' 110, שורות 16-28).

כאשר הציגו בפני נהג האוטובוס את תמונתה של המנוחה, הוא אישר כי זו הבחורה אשר פנתה אליו, ביום 1.5.2014 (עמ' 111 לפרו', שורה 28).

מקבץ הראיות שפורט לעיל, כך ציין בית משפט קמא בהכרעת דינו, הוביל את צוות החקירה למסקנה, כי המנוחה נסעה בקו 348 מעפולה לתחנת "פרץ סנטר" במגדל העמק, ומשם נסעה במונית, על מנת להגיע לראיון העבודה בחברת בבקום.

12. מכאן, פנה בית משפט קמא לסקור את הראיות אשר הובילו את צוות החקירה לאיתורה של המונית. תחילה, התמקד צוות החקירה בבדיקת מצלמות האבטחה באזור האירוע. בהמשך, קיבל רפ"ק אייל הררי שיחת טלפון מחברת אשראי אשר הודיעה לו, כי ביום האירוע, סמוך לשעה 22:00, בוצעו משיכות בכרטיס האשראי של המנוחה במספר סניפי בנק בבית זרזיר – כפר מנדא. נערים, אשר השתמשו בכרטיס האשראי של המנוחה נעצרו, והובאו לחקירה בשב"כ. מחקירת הנערים, התברר כי אין להם כל קשר לרצח. עם זאת, התקבל נתון נוסף, לפיו תיקה של המנוחה הגיע ממגדל העמק לאזור בית זרזיר, ונזרק בגשר כעביה. לפיכך, נבדקו מצלמות האבטחה המצויות באזור גשר כעביה – בית זרזיר.

13. מחוות-הדעת של חברת טיק טק (ת/31), עולה כי בין השעות 08:00:11 – 08:04:04, עוצמת סיגנל הקליטה הסלולרית כמעט ולא השתנה, ומשכך קיימת סבירות גבוהה, כי בדקות אלו המכשיר לא היה בתנועה משמעותית; בשעה 08:04:03, נפתחה אפליקציית התמונות בפלאפון לשם צפייה בהוראות ההגעה; ובשעה 08:04:17, קפץ סיגנל הקליטה לערך המאפיין שינוי חד בעוצמת הקליטה – דבר שיש בו כדי להעיד על תזוזה פיזית ו/או שינוי באפיון הסביבה, כמו למשל כניסה לכלי רכב ו/או מבנה. בהתבסס על מידע זה, הגיע רפ"ק אייל הררי לידי מסקנה, כי המנוחה עלתה על המונית, בשעה 08:04:17.

14. לצורך איתור המונית, הצליבו החוקרים את המידע שהתקבל ממצלמות האבטחה בזירות השונות (ת/33) עם הנתון, לפיו המנוחה עלתה על המונית בשעה 08:04:17. נוסף על כך, התמקמו בלשי המשטרה בשטח, וביום 5.6.2014, בשעה 16:20, זיהה רס"מ אלון ראובני, בעת נסיעה מבית זרזיר לכיוון מחלף בית זרזיר, מונית אשר עונה לסימנים המזהים, אשר עלו בחקירה. רס"מ אלון ראובני רשם את מספר ה"כובע" של המונית (1759) ואת מספר הרישוי (25-440-80), והחל לעקוב אחר המונית, אשר נסעה לכיוון אזור התעשייה רמת גבריאלי במגדל העמק. המונית נתפסה, ונשלחה לבדיקת המעבדה הניידת, ובמסגרת הבדיקה, נלקחו דגימות החשודות כדם מריפוד המונית במושב האחורי, ובמושב הנהג, אולם בדיקה זו לא העלתה ממצאים רלוונטיים לחקירה.

15. לאחר שהמונית נתפסה, נעצר בעליה, מר מוחמד עסאף (להלן: מוחמד עסאף). במסגרת חקירתו בשב"כ (ת/101), סיפר מוחמד עסאף, כי בבעלותו 14 מוניות, אותן הוא משכיר לנהגים שונים, עבור סכום של 1,500 ₪ לחודש. מוחמד עסאף ערך רשימה של הנהגים השוכרים ממנו את המוניות, כאשר בסעיף 8(5) לרשימה זו נכתב: "חסין חליפה טל"ט 0525174470, מס' מונית 8044025", ובהתאם לנתון זה נעצר, ביום 15.6.2014, המערער.

16. לאחר מעצרו של המערער, נלקחה ממנו (מפנים הלחי) דגימת DNA (ת/66), אשר נשלחה למכון הפתולוגי, לצורך השוואה מול הפרופיל הזכרי שנמצא מתחת לציפורן המלאכותית של המנוחה. בחוות-דעת נוספת, אשר נערכה על-ידי ד"ר ענת גסט (ת/56), נקבע, כי:

"חוסין ח'ליפה, מוצג 61, יכול להיות המקור לפרופיל הזכרי שנקבע בתערוכת שהתקבלה מציפורן מלאכותית, מוצג 14 (ראה חוות דעתי מתאריך 11.5.214). מתוך טבלאות סטטיסטיות שכיחות הגברים באוכלוסיה בעלי פרופיל גנטי כפי שנקבע למרכיב הזכרי במוצג ותואם את זה של חוסין ח'ליפה נאמדת באחד ליותר ממיליארד. הערכה סטטיסטית בוצעה בהנחייתו של פרופ' עוזי מוטרו ומתייחסת לגברים באוכלוסייה שאינם בעלי קרבת דם לחוסין ח'ליפה".

בחקירתה הנגדית, הבהירה ד"ר ענת גסט, כי התוצאה שהתקבלה בפועל גבוהה הרבה יותר מאחד ליותר ממיליארד, אלא שמדובר בשכיחות של אחד ל-48 אלף מיליארד, אולם לדבריה, בחוות-דעת כגון דא לא נהוג לציין ערכים מעבר למיליארד (פרו' מיום 30.11.2014, עמ' 33, שורות 10-26). לפיכך, קבע בית משפט קמא כי התוצאה שהתקבלה, כאמור בחוות-דעתה של ד"ר ענת גסט, מלמדת על התאמה מוחלטת בין ה-DNA שהופק מן המערער לבין ה-DNA שנמצא בציפורן המלאכותית של המנוחה (להלן: ממצאי בדיקת ה-DNA).

לאור האמור, הדגיש בית משפט קמא בהכרעת דינו, כי "ניתן היה לסיים את הדיון בנקודה זו, ולקבוע כי הנאשם הוא אשר רצח את שלי בהסתמך על ראיית הדנ"א לבדה". עם זאת, ובכחינת למעלה מן הצורך, עמד בית משפט קמא, בהרחבה, על טענות הזוטא שהעלה המערער; על גרסתו של המערער; ועל הראיות הנוספות שיש בהן כדי לחזק את ראיית הדנ"א המרשיעה.

17. כאמור, המערער העלה טענות שונות לגבי קבילות הודאותיו בשב"כ ובמשרה, במסגרת משפט זוטא שנוהל במקביל למשפט העיקרי. לאחר ניתוח מעמיק של הראיות והעדויות, הנוגעות לאופן בו נגבו הודאותיו של המערער, וצפייה בקלטת השחזור שערך המערער, דחה בית משפט קמא את שלל טענותיו של המערער בדבר קבילות הודאותיו בשב"כ ובמשרה, בהגיעו לכלל מסקנה, כי "הודייתו של המערער ניתנה מרצונו הטוב והחופשי... והאמצעים שהופעלו נגדו לא שברו את רוחו ולא גרמו ל'טמטום חושיו'".

בית משפט קמא הוסיף וקבע, כי זכות השתיקה של המערער, כמו גם זכותו של המערער להיוועץ בעו"ד, לא הופרו, כאשר "המערער היה מודע היטב לזכויותיו שלו". אשר למשכן של החקירות, הבהיר בית משפט קמא, כי על אף שחקירותיו של המערער נמשכו גם בשעות הלילה – הרי שבשים לב לגילו של המערער, למצבו הבריאותי, לאופן התנהלות החקירות, ולהתייחסות החוקרים למערער במהלך החקירות – "אין לומר, כי מדובר בחריגה מתחום הסביר והמוצדק".

נקבע בנוסף, כי עדויותיהם של חוקרי השב"כ והמשרה היו מהימנות, ברורות ואמינות, וכי "החוקרים, אשר הינם כולם חוקרים ותיקים ומנוסים, תארו את הליך עבודתם ואופן כתיבת הזכ"דים וההודעות באופן המשקף את הנעשה בחקירה בפירוט רב ובסמיכות זמנים לחקירות הנאשם".

בהתייחסו לשאלת המשקל שיש ליתן להודאותיו של המערער, קבע בית משפט קמא, בזו הלשון:

"כפי שסקרתי לעיל, הרי שלא נמצא כל פגם בקבילות הודאותיו של הנאשם בכל הקשור להודאה ולשחזור. בחינה פנימית של הודאות הנאשם הן בזכ"דים של חוקרי השב"כ והן בהודעותיו במשרה, מלמדת כי מדובר בהודאות משופעות בפרטים מוכמנים שהנאשם לא יכול היה למסור אותם אלמלא היה נוכח במקום. להודאות הנאשם התלוו פרצי רגש (בכי) וכן התעניינות בסבלה של משפחת המנוחה. הנאשם שקל מתי ואיך כדאי לו להודות, דרש לראות חומרי חקירה מפלילים לפני שיחליט על גרסתו ואף ניסה לבחור את החוקרים שעמם נוח לו. כך שההודיות נחזות כאמינות ומשקלן הראייתי מוצק".

18. בבית המשפט כפר המערער בביצוע הרצח ולטענתו, המשיבה לא הוכיחה מעבר לכל ספק סביר: כי הוא אשר נהג במונית ביום הרצח, שכן בעל המוניות, מוחמד עסאף, נהג להחליף את המונית בה נהג במוניות אחרות, בתדירות גבוהה, וללא כל תיעוד; כי ה-DNA המשויך לו, הגיע לקצה הציפורן של המנוחה כתוצאה ממאבק בינו לבין המנוחה; וכי המנוחה נסעה במסלול המפורט בכתב האישום, היינו, באוטובוס ציבורי למגדל העמק, ולאחר מכן במונית.

19. בית משפט קמא דחה את "גרסתו הפתלתלה" של המערער בדבר "המונית המתחלפת", וקבע כי הוכח מעבר לכל ספק סביר, כי המערער "הוא זה שנהג במונית ביום הרצח". הובהר, בהקשר זה, כי בחקירותיו בשב"כ ובמשטרה, כעולה מהודאותיו שהוגשו לבית המשפט, אישר המערער כי הוא זה שנהג במונית ביום הרצח; כי הוא הנהג היחיד באותה מונית; וכי אחיו חמיד, החליף אותו פעמיים בשבוע, בשעות הערב בלבד (ת/8, ת/10, ת/11, ת/13).

מעבר לכך, הסתמך בית משפט קמא על עדותו של מוחמד עסאף, בקובעו כי עדות זו מהימנה ואמינה. בבית המשפט, שלל מוחמד עסאף, באופן נחרץ, כי היתה תחלופה של מוניות בין הנהגים השונים, ואישר כי ביום הרצח, קרי: ביום 1.5.2014, היתה המונית בחזקתו של המערער בלבד (פרו' מיום 6.11.2014, עמ' 36, שורות 22-16). לדברי מוחמד עסאף, מונית אחת שהיתה ברשותו – שימשה כמונית חלופית ליתר המוניות, בעת ביצוע תיקונים או טיפולים בלבד (עמ' 13 לפרו', שורות 1-7). עוד מסר מוחמד עסאף, כי הוא נוהג לרכוש פוליסת ביטוח על-שם הנהג שהמונית נמצאת בחזקתו, אולם כאשר התברר לו כי גם אחיו של המערער נוהג במונית, הוא דאג לרכוש פוליסת ביטוח רחבה המאפשרת לכל נהג לנהוג בה (עמ' 20 לפרו', שורות 4-7). מוחמד עסאף אישר, כי פעל באופן בלתי חוקי, כאשר העלים מסמכים מן הביטוח הלאומי, בסיועה של אשתו (עמ' 35 לפרו', שורות 10-29).

חיזוק נוסף לגרסת התביעה, לפיה המערער הוא שנהג במונית ביום הרצח מצא בית משפט קמא בעדותו של העובד דימיטרי ברקין, אשר מסר כי מתחילת השנה ועד לתחילת חודש יוני 2014, נהג המערער לאסוף אותו ביחד עם שני עובדים נוספים, ולהסיעם במונית אל מקום עבודתם. לשאלת בית המשפט, עם מי נסע לעבודה ביום

1.5.2014, השיב דימיטרי ברקין: "עם חליפה הנהג" (פרו' מיום 6.11.2014, עמ' 73, שורה 22).

ממצאי בדיקת ה-DNA

20. בהמשך הכרעת הדין, בחן בית משפט קמא את השאלה, כיצד הגיע הפרופיל הזכרי השייך למערער לציפורנה המלאכותית של המנוחה. בבית המשפט, הסבירה ד"ר ענת גסט, כי מאחר שהציפורן נמצאה מחוץ לגופתה של המנוחה "סביר להניח שבאיזה שהוא אופן הופעל איזה שהוא כוח...בשביל להפריד אותה והכיוון שלי שאם היה מגע באותו שלב של הכוח אז יש לי סיכוי למצוא את אותו בן אדם שבא במגע בקצה הציפורן" (פרו' מיום 30.11.2014, עמ' 211, שורות 8-11). גם ד"ר קונסטנטין זייצב, מומחה מטעם המכון הפתולוגי (להלן: ד"ר זייצב), ציין בחוות-דעתו (ת/59) כי פצעי החתך שנמצאו בכפות ידיה של המנוחה "עשויים להתיישב עם ניסיון להתגונן מפני החפץ הדוקר, ומכונים 'פצעי הגנה'". בדומה לכך, קבע מומחה זירת הרצח, פקד נועם אמר (להלן: מומחה הזירה), בסעיף ד' לחוות-דעתו (ת/44), כי "המנוחה נאבקה בתוקפה או תוקפיה לאורך הזירה, ממקבץ כתמי הח"ד שסומן '4' ועד למקום המצאה". כמו כן, בסעיף ה' לחוות-דעתו של מומחה הזירה, נקבע כי "בין המנוחה לחשוד התנהל מאבק באזור השלולית שסומנה '1', אשר במהלכו ניתקה הציפורן מהאצבע". בעדותו בבית המשפט, שלל מומחה הזירה את האפשרות כי הציפורן נתלשה כתוצאה מגרירה או זחילה, שכן הציפורן לא נמצאה סדוקה או שרוטה (פרו' מיום 22.2.2015, עמ' 123, שורות 5-7).

מנגד, טען המערער, כי ה-DNA שלו הגיע "איך שהוא" לזירת האירוע, עוד קודם לביצוע הרצח, שם נהג המערער להסתובב רבות; ולחלופין, כי מקורו של ה-DNA הינו במונית עצמה. נטען על-ידי המערער, בהקשר לכך, כי האירוע כולו התרחש בטווח זמן של שלוש דקות, כאשר בין הרוצח לבין המנוחה התנהל מאבק קצר בתוך המונית "למשך דקה או שתיים".

בית משפט קמא העדיף את תרחיש מומחי התביעה על פני התרחישים שהציעה

ההגנה, בקובעו כי:

"לאחר שבחנתי את התזה החלופית אותה הציע הנאשם, שוכנעתי, כי לא רק שאינה מבוססת אלא שאינה סבירה כלל וכלל כך שאין מקום לשנות מן הקביעה, כי בחינת מסכת הראיות כולה במבחני ניסיון החיים והשכל הישר, מובילה למסקנה הגיונית אחת ויחידה, כי הנאשם הוא אשר דקר את המנוחה, ובכך גרם למותה.

משנפסלה האפשרות לפיה, DNA של הנאשם הגיע אל ציפורן המנוחה מהזירה או מהמונית, ללא כל מפגש פיזי ביניהם, מתייחר למעשה הדיון אודות קיומו או אי קיומו של מאבק בין המנוחה לרוצחה. אולם למעלה מן הצורך אוסיף ואומר, כי גם אקבל את גרסת הסניגור לפיה האירוע כולו נמשך בטווח זמן של 3 דקות כשהעימות עצמו בין המנוחה לתוקפה היה למשך דקה או שתיים...עדיין תרחיש מומחי התביעה הינו סביר והגיוני יותר בפרק זמן זה מאשר התרחיש בשחזור עליו מתבסס הנאשם...

הנאשם לא יכול לאחוז בחבל משני קצותיו. מצד אחד לטעון, כי כלל לא פגש את המנוחה ביום הרצח וה-DNA שלו הגיע לציפורן שלה מהמונית או מהזירה בהם היה בעבר. ומצד שני ובכדי להוכיח את טענתו זו, הוא מבקש לסמוך על גרסתו בשחזור, כי המדובר באירוע קצרצר בו הוא יוצא מן המונית מוציא את הסכין דוקר את שלי, דוחף אותה מהמונית, חוזר למושב הנהג, ניסיון של המנוחה לחזור למונית, דחיפתה אל מחוץ למונית ונסיעה לזירת הרצח כך שלא היה מאבק במהלכו ניתקה הציפורן מאצבעה של המנוחה.

צא ולמד, הנאשם על מנת להוכיח, שכלל לא פגש את המנוחה (וה-DNA שלו הגיע מהמונית או מהזירה) טוען, כי המפגש היה ללא מאבק מתמשך מחוץ למונית – היש טענה אבסורדית מזו!!”

21. בכל הנוגע להשגתו של המערער, באשר למסלול נסיעתה של המנוחה, קבע בית משפט קמא, כי המאשימה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר את נסיעת המנוחה באוטובוס ציבורי למגדל העמק, והדגיש, בהקשר לכך, כי עדותו של נהג האוטובוס היתה מהימנה ואמינה, והשתלבה היטב עם עדותה של טל לחיאני, אשר המליצה למנוחה לברר עם נהג האוטובוס היכן לרדת.

ראיות לחיזוק אשמתו של המערער

22. כאמור, מעבר לראיית ה-DNA המרשיעה, ולהודאותיו של המערער – עמד בית משפט קמא, על ראיות נוספות שיש בהן כדי לחזק את המסקנה בדבר אשמו של המערער, במיוחד לו בכתב האישום.

23. במהלך חקירותיו בשב"כ (ת/72 בסעיף 90), סיפר המערער לחוקרים כי "הבחורה" עלתה למונית והתיישבה בכיסא שלידו. לפיכך, התבקשה המעבדה הניידת

לבצע בדיקה לאיתור ממצאים גם בריפוד המונית במושב הקדמי הימני (ת/21), בנוסף לריפוד במושבים האחוריים של המונית. ואכן, במעמקי הריפוד התגלו כתמי דם, אשר נשלחו להשוואת DNA. בחוות-דעת נוספת, שנערכה על-ידי ד"ר ענת גסט (ת/54), נקבע, כי "מקור ה-DNA בכתם דם על מושב קדמי ימני...יכול להיות במנוחה דדון שלי רחל...או בכל אישה אחרת בעלת פרופיל גנטי זהה". יצוין, כי אין חולק כיום כי כתם הדם שנתגלה במושב הקדמי ימני – מקורו במנוחה.

24. ביום 16.6.2014, נערך חיפוש בביתו של המערער, במהלכו נתפסו שש מחברות הכוללות רישומים שונים בכתב-ידו (ת/60א-ת/160). במסגרת רישומים אלה נמצאו שני קטעים, האחד מדבר על "אישיותו של הנוקם", והקטע השני, כולל מספר "פתגמים" בגנותן של נשים. בחקירתו בשב"כ, אישר המערער כי הוא אשר כתב את הקטעים האלה (ת/100), אך בבית המשפט טען המערער, באופן גורף, כי הוא "לא זוכר" האם זהו כתב-ידו (פרו' מיום 24.2.2015, עמ' 170, שורות 12-31).

כמו כן, בחקירתו הנגדית סיפר מוחמד עסאף, כי לאחר אירוע הרצח, הוא שוחח עם המערער במשרד, בשעות הבוקר המוקדמות, והמערער שאל אותו "אם שמעת על מקרה הרצח...על רצח הבחורה" (פרו' מיום 6.11.2014, עמ' 24, שורות 27-28). לדברי מוחמד עסאף, בהמשך השיחה אמר לו המערער, כי "מי שרצח את הבחורה הוא גבר...הם רוצחים ילדים קטנים" (עמ' 26 לפרו', שורות 2-10).

בית משפט קמא ציין, כי אין, אמנם, בקטעים שנרשמו במחברותיו של המערער, כמו גם בדברים שנאמרו למוחמד עסאף, כדי להצביע על היותו של המערער הרוצח, אולם "בהחלט יש בהם בכדי להעיד על הפגמים ברכיבי אישיותו ובכדי להוות חיזוק מה לאשמתו".

25. חיזוק נוסף לאשמתו של המערער מצא בית משפט קמא בשקריו של המערער בבית המשפט. נקבע, לעניין זה, כי:

"עדות הנאשם בביהמ"ש...רצופה שקרים, מניפולציות וחוסר עקביות, כך גם סתירות פנימיות וחיזונית מהותיות אשר יורדות לשורש העניין, הנאשם שיקר, ללא היסוס, בחקירתו הראשית ככל שסבר שהדבר עשוי לשרת את האינטרסים שלו, כאשר בחקירתו התחמק ממתן תשובות ולרוב השאלות המהותיות וכמעט לכל שאלה, ניתנה תשובה אחידה: 'לא זוכר', 'לא יודע', 'שכחתי'..."

הנאשם בעדותו לא סתר כלל ועיקר את מסכת הראיות החד-משמעיות שהובאו נגדו. השקרים והסתירות בגרסאות הנאשם, כמו גם ההסברים שאינם מתקבלים על הדעת והתבצרותו מאחורי טענה של היעדר זיכרון חיזקה בי את המסקנה בדבר אשמו של הנאשם בביצוע הרצח".

26. לאחר הדברים הללו, פנה בית משפט קמא לבחון את השאלה, האם התקיימו במערער יסודותיה של עבירת הרצח בכוונה תחילה. בהתייחס ליסוד ההחלטה להמית, קבע בית משפט קמא כי התשתית הראייתית שהונחה בפניו מובילה למסקנה "הברורה, החד-משמעית והבלתי נמנעת", כי התגבשה אצל המערער ההחלטה להמית את המנוחה. בין היתר, מדובר בכך שהמערער הסיע את המנוחה למקום נטוש; יצא מדלת המונית; שלף סכין חדה וארוכה מתא המטען; דקר את המנוחה שבע עשרה דקירות אכזריות בכל חלקי הגוף, בעומקים שונים; ולבסוף הותיר את המנוחה כשהיא מדממת למוות בזירת הרצח. אשר ליסוד ההכנה, קבע בית משפט קמא, כי ניתן לראות בהוצאת הסכין מתא המטען, ונעיצתה במנוחה פעם אחר פעם – כמקיימות יסוד זה. בכל הנוגע ליסוד היעדר-הקנטור, קבע בית משפט קמא, כי "גם אם המנוחה אמרה למערער דברים מעליבים, אין בהם כשלעצמם מטען עוצמה כזה אשר שלל ממנו באופן פתאומי וספונטני את השליטה העצמית והביא אותו לביצוע מעשה הקטילה בלא שהיה יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו".

בית משפט קמא סיכם את מסקנותיו, בהקשר זה, במילים אלה:

"המאשימה הוכיחה, מעבר לכל ספק סביר, כי הנאשם נטל את חיי המנוחה באמצעות שבע עשרה דקירות סכין בכל חלקי גופה בכך הוכח היסוד הפיסי בעבירה. המאשימה אף הוכיחה, כי הנאשם ביצע את המעשה לאחר שגמלה החלטה בליבו לקטול את המנוחה. הנאשם הכין את כלי הרצח וכל אימת שהרים את הסכין על מנת לדקור את המנוחה – נתקיים בו רכיב ההכנה. הנאשם המית את המנוחה בלא התגרות מצידה"

על יסוד נימוקים אלו, החליט בית משפט קמא להרשיע את המערער ברצח המנוחה, וביתר העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

27. בגזר הדין, מיום 9.9.2015, דן בית משפט קמא את המערער לעונש מאסר עולם בגין עבירת הרצח בכוונה תחילה. בנוסף, השית בית משפט קמא על המערער את סכום הפיצוי המקסימלי הקבוע בחוק, בסך של 258,000 ₪, אך זאת לכל אחד מהוריה של המנוחה בנפרד, ובסה"כ 516,000 ₪ פיצויים.

אשר לעבירות הנוספות בהן הורשע המערער, קרי: החזקת סכין שלא למטרה כשרה, ושיבוש מהלכי משפט, סבר בית משפט קמא כי, בנסיבות העניין, אין מקום להשית על המערער עונש מצטבר נוסף בגין ביצוע עבירות אלו, שכן לטעמו, "בהשטת עונש מצטבר נוסף יכול שיהיה משום פייחות או זילות בעונש מאסר העולם".

טענות המערער בערעור

28. ביום 22.10.2015, הגיש המערער הודעת ערעור, באמצעות באי-כוחו מטעם הסניגוריה הציבורית, עוה"ד עלאא סלימאן וואסים שחאדה. נימוקי הערעור המפורטים הוגשו, ביום 23.11.2015.

29. ערעורו של המערער נסוב, כאמור, על הרשעתו בדין ולחילופין על חומרת עונשו, בדגש על סכום הפיצויים בו חוייב.

בפתח נימוקי הערעור, העלה המערער שלל טענות כנגד קבילות הודאותיו ומשקלן. ראשית, טען המערער, כי שגה בית משפט קמא עת דחה את טענת המערער בדבר העדרה של אזהרה, שניתנה כדין, במסגרת חקירות השב"כ. זאת שכן, זולת מסמך שכותרתו "דף הזכויות והחובות לעצור", אשר נמסר למערער על-ידי חוקרי השב"כ, טרם חקירתו הראשונה, הוא לא הוזהר, פעם נוספת, במהלך כל חקירותיו בשב"כ. עוד נטען, כי בשלב בו נחקר המערער בשב"כ, תקופה של כעשרה ימים, נשללה ממנו הזכות להיוועץ בסניגור, באמצעות צווים למניעת מפגש, אשר הוצאו על-פי הטענה, באופן לא חוקי, ותוך חריגה מסמכות. בנוסף, הודאותיו של המערער בשב"כ, כך לטענת המערער, נגבו תוך ביצוע חקירות ממושכות, אשר החלו בשעות לילה מאוחרות והסתיימו בשעות הבוקר, "תוך מיעוט שינה קיצוני", ומניעת שעות שינה מכוונת – דבר שגרם למערער ל"ערפול חושים מוחלט". במילים אחרות, כך נטען על-ידי המערער, הודאותיו בשב"כ נמסרו על מנת לרצות את חוקרי השב"כ, לנוכח הלחץ הפיזי שהופעל עליו, ובכדי שיתאפשר לו לקבל שעות שינה ומנוחה.

המערער הוסיף וטען, כי גם השחזור בוצע על-ידו שלא מרצונו החופשי, בשל היותו סובל מעייפות כרונית, תוך שהוא "מחזיק ראשו שלא ימוט במהלך כל הנסיעה ברכב המשטרתי". נטען, בהקשר זה, כי השחזור היה "מבוים", כאשר פרטים רבים "הושטלו" למערער על-ידי חוקרי השב"כ במהלך חקירותיו; וכי השחזור, רובו ככולו, אינו תואם את זירת הרצח, שכן המערער שגה בתיאור עובדות שאינן שנויות במחלוקת, ובכלל זה, בתיאור המיקום בו בוצעה העבירה; מקום זריקת התיק של המנוחה; מקום זריקת הפלאפון; ומקום זריקת הסכין.

לטענת המערער, לא זו בלבד שהודאותיו נגבו תוך פגיעה באוטונומיית הרצון ובחופש הבחירה שלו, אלא שהאופן בו בוצעה חקירתו "רמס ושחק עד עפר את זכויותיו כנחקר וכחשוד". לנוכח האמור לעיל, סבור המערער, כי קביעתו של בית משפט קמא – לפיה לא נפל פגם בקבילות הודאותיו – הינה שגויה, ומשכך אין מקום לקבל את הודאותיו בשב"כ ובמשטרה ואת תיעוד השחזור, כראיה לחובתו.

עוד הוסיף המערער וטען, כי גם אם יקבע כי הודאותיו קבילות, על בית המשפט לבחון את משקלן ואת תוכנן. הודאותיו, כך לטענת המערער, מתאפיינות בחוסר עקביות, ונעדרות פירוט וסדר. עוד נטען, בהקשר זה, כי אמירותיו של המערער בהודאות הינן שקריות; אינן משקפות את התרחשות הדברים בפועל; ונסמכות על נתונים ש"נידבו" לו חוקרי השב"כ. משכך, סבור המערער, כי אין מקום ליתן משקל כלשהו להודאותיו, שכן הינן "פרי מורעל של תהליך התשה ממושך ואיטי שבראשיתו עמד המערער על גרסתו והכחיש כל קשר להמתת המנוחה ומעורבות באירוע".

30. בהמשך נימוקי הערעור, נטען על-ידי המערער, כי שגה בית משפט קמא כאשר דחה את התרחיש החלופי שהוצע על-ידו, בנוגע להימצאות דגימת DNA השייכת לו בציפורנה המלאכותית של המנוחה, שכן ד"ר ענת גסט לא קבעה במסגרת חוות-דעתה מאיזה חומר הופק הפרופיל הזכרי. על כן, כך לגישתו של המערער, ייתכן כי הפרופיל הזכרי של המערער שנמצא בציפורנה של המנוחה, אינו תוצר של מאבק בין המערער לביתה, אלא שמדובר ב-DNA אשר הגיע לזירת הרצח עובר לרצח, או שמקורו במונית, בה עשה המערער שימוש.

31. עוד טוען המערער, כי שגה בית משפט קמא עת קבע כי הוא אשר נהג במונית ביום הרצח; וכאשר נתן אמון בעדותו הבלתי מהימנה של מוחמד עסאף, וזאת בין היתר, משום ש"עסאף הינו אדם פורע חוק שאינו אמון על האמת". לשיטתו של המערער,

במועד הרצח, שימשה המונית כרכב חלופי של מוחמד עסאף, ולכן "קיים ספק סביר, אם אכן הוא זה שנהג במונית ביום הרצח".

32. המערער הוסיף וטען, כי שגה בית משפט קמא משקבע כי המנוחה נסעה באוטובוס ציבורי למגדל העמק, ומשביסס את קביעתו זו על עדותו של נהג האוטובוס. זאת, הן משום שמוסטפה חביב הותיר ספק באשר לוודאות זיהויה של המנוחה באומרו, כי "תשעים אחוז היא עלתה איתי באוטובוס", והן משום שעדי ההגנה (אריה שוורצמן; ליאם זינו; ונטלי חריטונוב), אשר נסעו באוטובוס הציבורי, במועד שבו נטען כי נסעה בו המנוחה, מסרו כי לא ראו את המנוחה באוטובוס.

33. המערער טען בנוסף, כי שגה בית משפט קמא כאשר מצא ברישומים במחברותיו; בדבריו בפני מוחמד עסאף; ובעדותו בבית המשפט – משום ראיות המחזקות את המסקנה כי הוא אשר רצח את המנוחה.

34. לבסוף, השיג המערער על קביעתו של בית משפט קמא, כי מרכיבי היסוד הנפשי בעבירת הרצח התקיימו במערער, שכן לשיטתו, נסיבות המקרה הספציפי מלמדות כי יסוד ההחלטה להמית לא התקיים בקרבו.

על יסוד נימוקים אלו, התבקשנו להורות על זיכויו של המערער מעבירת הרצח בכוונה תחילה.

35. לחלופין, נטען על-ידי המערער כי יש להתערב בשיעור הפיצויים שנפסקו להוריה של המנוחה. המערער סבור, כי שגה בית משפט קמא כאשר חייב אותו בכפל הסכום המקסימלי הקבוע בסעיף 77(א) לחוק העונשין, היינו סכום של 258,000 ₪, לכל אחד מהורי המנוחה בנפרד, שכן זהו הסכום המירבי הכולל שניתן להטיל, כפיצוי מצטבר לכלל נפגעי העבירה.

טיעוני המשיבה

36. המשיבה, אשר יוצגה על ידי עוה"ד יאיר חמודות ואילנה ירושלמי, סומכת את ידיה על פסק דינו של בית משפט קמא. נטען, כי אין מקום להתערב בהכרעת דינו המפורטת והמנומקת של בית משפט קמא, שכן טענותיו של המערער מתייחסות, באופן מובהק, לקביעות עובדתיות ולמצאי מהימנות של הערכאה הדיונית. עוד נטען על-ידי המשיבה, כי ניתן לבסס את הרשעתו של המערער על יסוד הראיות "הפורנזיות

האובייקטיביות" בלבד, ולחלופין, על סמך הודאותיו של המערער בצירוף מכלול הראיות האובייקטיביות, המחזקות הודאות אלה.

37. המשיבה הוסיפה וטענה, כי מסקנתו של בית משפט קמא – לפיה ה-DNA של המערער הגיע לציפורנה המלאכותית של המנוחה במהלך מאבק שניהלה המנוחה עם המערער – הינה מסקנה טבעית ומתבקשת; היא מבוססת על ההיגיון והשכל הישר; ומתיישבת עם מכלול הראיות שהוצגו בפני בית משפט קמא. לא זו אף זו, כך נטען על-ידי המשיבה, הימנעות המערער מלהציג ראיות התומכות בהיתכנות התרחישים החלופיים שהועלו על-ידו, לרבות חוות-דעת מומחה, "אומרת 'דרשני'", ומעידה "כמאה עדים על קלישותה של התיזה, ומותירים אותה כטענה סתמית חסרת ממשות".

38. בכל הנוגע לטענת המערער, כי הוא לא נהג במונית ביום הרצח, הדגישה המשיבה, כי גם כאן, נמנע המערער מלהביא ראיות שיש בכוחן לסתור את עדותו של מוחמד עסאף. מעבר לכך, נטען על-ידי המשיבה, כי אף בתשובתו לכתב האישום לא הכחיש המערער, באופן חד משמעי, כי הוא זה אשר נהג במונית ביום הרצח, אלא טען כי "איננו זוכר" או "איננו מאשר", האם הוא הסיע את הפועלים באותו היום. יתרה מזאת, במסגרת חקירותיו, התעקש המערער כי הוא זה שנהג באופן קבוע ובלעדי במונית, ואף שלל לחלוטין את האפשרות שאחיו נהג במונית ביום הרצח.

39. בתגובה לטענות המערער בדבר קבילות הודאותיו ומשקלן, טענה המשיבה, כי כל הודאותיו של המערער היו חופשיות ומרצון, והן עומדות בדרישות סעיף 12 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א – 1971 (להלן: פקודת הראיות). נטען, לעניין זה, כי בית משפט קמא בחן בקפידה, והתייחס באריכות רבה לאופן התנהלות חקירותיו של המערער, ובהתבסס על עדויותיהם של חוקרי השב"כ והמשטרה, קבע ממצאים עובדתיים ברורים לגבי האופן שבו התנהלה חקירתו, כך שאין כל יסוד לערכאת הערעור להתערב בהם.

40. המשיבה סבורה בנוסף, כי יסודות עבירת הרצח בכוונה תחילה מתקיימים במלואם במערער. אשר ליסוד ההחלטה להמית, הצביעה המשיבה על צֶבֶר של ראיות נסיבתיות, המלמדות על התקיימותו של יסוד זה במערער. בין היתר, ציינה המשיבה, כי המערער הסיע את המנוחה במכוון למקום נטוש; עשה שימוש בסכין ארוכה וחדה; דקר את המנוחה שבע עשרה פעמים, כולל במקומות רגישים בגופה; והותיר את המנוחה כשהיא מדממת למוות בזירת הרצח, ללא כל יכולת להזעיק עזרה.

41. לבסוף, טענה המשיבה, כי אין מקום להתערב בשיעור הפיצויים בו חוייב המערער בגזר דינו של בית משפט קמא, שכן "צודק וראוי", בנסיבות העניין, לפצות את שני הוריה של המנוחה, כל אחד לחוד, בסכום הפיצויים המירבי.

דיון והכרעה

42. לאחר שעיינתי בפסק דינו של בית משפט קמא, במסכת העדויות והראיות שהונחו לפניו, ובהודעת הערעור, והאזנתי בקשב רב לטיעוני הצדדים בדיון שנערך לפנינו, הגעתי לכלל מסקנה, כי דין הערעור על הכרעת הדין, להידחות. אשר לרכיב הפיצויים בגזר הדין, יש לקבוע, כי סכום הפיצוי המקסימלי, בסך 258,000 ₪, יתחלק בין שני הוריה של המנוחה, והכל כפי שיפורט להלן.

43. השאלה העיקרית העומדת להכרעה במסגרת ערעור זה, היא: האם יש בתשתית הראייתית שנפרשה בפני בית משפט קמא כדי להוכיח, מעבר לספק סביר, כי המערער הוא אשר רצח את המנוחה, שלי דדון ז"ל? כפי שיפורט להלן, סבורני כי התשובה לכך היא בחיוב.

44. בפתח הדברים, יש להדגיש כי מרבית טענותיו של המערער מופנה כלפי ממצאי עובדה וקביעות מהימנות שנעשו על-ידי בית משפט קמא. לפיכך, מן הראוי לחזור בקצרה על מושכלות ראשונים, לפיהן ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בקביעות כגון דא, אשר נעשו על-ידי הערכאה הדיונית. זאת, בשל היתרון האינהרנטי הנתון לערכאה הדיונית להתרשם, באורח ישיר, מן העדים שהופיעו בפניה, מאופן מסירת עדותם, מהתנהלותם על דוכן העדים, ומשפת גופם. כל אלה, מאפשרים לערכאה הדיונית לתור, באופן מיטבי, אחר "אותות האמת" המתגלות בעדויות. זאת, בעוד שמסקנותיה של ערכאת הערעור מתבססות, בדרך כלל, על החומר הכתוב המונח לפנייה (ע"פ 2470/15 פלוני נ' מדינת ישראל (25.10.2015); ע"פ 2331/13 פלוני נ' מדינת ישראל (13.10.2015); ע"פ 919/14 פלוני נ' מדינת ישראל (3.9.2015) (להלן: עניין פלוני); ע"פ 2177/13 פלוני נ' מדינת ישראל (9.7.2015)).

45. חרף הכלל האמור, התפתחו בהלכה הפסוקה, ברבות השנים, חריגים לכלל אי ההתערבות, העשויים להקנות לערכאת הערעור שיקול דעת רחב יותר להתערב בקביעות מהימנות וממצאי עובדה שנעשו על-ידי הערכאה הדיונית. כך הוא הדבר, כאשר הכרעתה של הערכאה הדיונית התבססה על ראיות בכתב, להבדיל מהתרשמותה מן העדים; כאשר ממצאי המהימנות שנקבעו מבוססים על שיקולים שבהיגיון ושל שכל

ישר; כאשר דבק פגם ממשי באופן הערכת מהימנות העדים על ידי הערכאה הדיונית; או כאשר קיימות עובדות המצביעות על כי לא היה באפשרותה של הערכאה המבררת לקבוע את הממצאים שנקבעו (ע"פ 433/13 מדינת ישראל נ' פלוני (2.6.2014); 6924/13 בערפני נ' מדינת ישראל (29.10.2013); ע"פ 3578/11 סטרוק נ' מדינת ישראל (13.8.2012); ע"פ 7015/09 פלוני נ' מדינת ישראל (18.11.2012); ע"פ 2439/10 פלוני נ' מדינת ישראל (6.6.2012); ע"פ 8149/09 אבשלום נ' מדינת ישראל (8.9.2011)).

לאחר סקירה קצרה של ההלכה בנושא זה, אפנה עתה לבחון את השאלה המרכזית העומדת לפתחנו, והיא האם המערער הוא אשר עומד מאחורי הרצח האכזרי של המנוחה? במסגרת זו, אתמקד, בראש ובראשונה, בהשגותיו של המערער לגבי ממצאי בדיקת ה-DNA. בהמשך, אתייחס לטענותיו של המערער באשר לקבילות ומשקל הודאותיו. ולבסוף, אתייחס לנושא קיומו של היסוד הנפשי הדרוש לשם הרשעה בעבירת הרצח. בשלב האחרון, אדון בערעורו של המערער על שיעור הפיצויים שנפסקו לחובתו.

ממצאי בדיקת ה-DNA

46. לטענת המערער, שגה בית משפט קמא משביסס את הרשעתו של המערער, בין היתר, על ממצאי בדיקת ה-DNA, שנערכה לחומר הגנטי שנתגלה בציפורן המלאכותית של המנוחה. אין בידי לקבל טענתו זו של המערער, ולהלן אפרט את הטעמים העומדים ביסוד עמדתי זו.

בפתח הדברים, מן הראוי להזכיר, כי DNA הוא "הצופן הגנטי" של האדם, כאשר לכל אדם צופן גנטי שונה וייחודי לו בלבד, באופן המבחין אותו מאחרים. בדיקות DNA, המבוססות על השוואה בין דגימות גנטיות, תוך התייחסות לשכיחותו של הפרופיל הגנטי באוכלוסייה, הינן בגדר ראיה רבת עוצמה, והן מתקבלות מזה שנים כראיה קבילה בבתי המשפט. וכך התייחסתי לדברים בע"פ 3731/12 מוחמד סוילם נ' מדינת ישראל (11.11.2014) (להלן: עניין סוילם):

"בדיקות דנ"א מתקבלות מזה שנים כראיה בבתי המשפט, כאשר אליהן מתלוות שתי מערכות של ראיות, כמפורט להלן. המערכת הראייתית הראשונה עניינה בעדות מומחה העוסקת במידת ההתאמה הקיימת בין שתי דגימות גנטיות, ובדרך כלל מדובר במידת ההתאמה בין דגימה שנלקחה מזירת העבירה לבין הפרופיל הגנטי של הנאשם. המערכת הראייתית הנוספת עניינה בהערכה

הסתברותית לגבי שכיחות הופעתה של התאמה גנטית, בקרב אוכלוסיות שונות. על יסוד ההערכה ההסתברותית, נדרש בית המשפט לקבוע, אם ההתאמה בין הדגימות בצירוף חוות דעת הנוגעת לשכיחות ההתאמה בקרב אוכלוסיות שונות, מעידות על זהות בין הנאשם לבין בעל דגימת הדנ"א בזירת העבירה" (שם בפסקה 80; ע"פ 9724/02 אבו-חמאד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 71, 82-83 (2003) (להלן: עניין אבו-חמאד); ע"פ 149/12 אלמליח נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (24.9.2012) (להלן: עניין אלמליח); ע"פ 3834/10 והבה נ' מדינת ישראל (6.3.2013) (להלן: עניין והבה) בפסקה 82 לפסק דיני; להרחבה על מבנה הדנ"א ואופן בדיקתו לצרכים פורנזיים ראו, בין היתר: יורם פלוצקי "משקלה של ראיית DNA - בעקבות פסק הדין מוראד אבו חמאד" רפואה ומשפט 30 174 (2004); אחיקם סטולר ויורם פלוצקי "D.N.A. על דוכן העדים" רפואה ומשפט - 143 (2001)).

בעניין אבו-חמאד דן השופט (כתוארו אז) מ' חשין בפוטנציאל הראייתי הטמון בבדיקת ה-DNA, בציינו כי בדיקה זו נחשבת, אמנם, לראיה מדעית חדשה, אך היא מקובלת כיום על הקהילה המדעית בעולם ועל בתי המשפט בישראל ובמדינות רבות אחרות. השופט מ' חשין הוסיף עוד, כי:

"בדיקת הדנ"א ראייה קבילה וראויה היא, ובית-המשפט יכול ורשאי לראותה כראיה מהימנה בלא לבדוק מחדש בכל פעם את עיקרי השיטה המדעית. כל זאת כמובן בכפוף לשני תנאים עיקריים אלה: אחד, כי עיקרי השיטה ועיקרי הבדיקה יהיו נתונים לבחינה ולהפרכה בכל עת ובכל דרך לגיטימית, ושניים, יוכח כי הבדיקה הקונקרטית העומדת לדיון נערכה בהתאם לכללים הנדרשים על-פי השיטה המדעית שלעניין" (עניין אבו-חמאד, בפסקה 20).

בהמשך, ציין השופט מ' חשין, בפסקה 26 לפסק דינו, כי בתי המשפט בישראל רואים בהתאמה שבין דגימות ה-DNA, מרמה הסתברותית מסוימת ומעלה, משום ראיה מכרעת באשר לזהות הקיימת בין הגורם, אשר לו שייכת דגימת ה-DNA שנמצאה בזירת העבירה, לבין הנאשם, שדגימת ה-DNA שלו נבדקה ונמצאה תואמת. אשר לשכיחות ההתאמה הנדרשת, ציין השופט מ' חשין כי, ככל ששכיחות ההתאמה בין ה-DNA שנמצא בזירת העבירה לבין ה-DNA של הנאשם "תפחת ותלך כן יעלה ערכה של ראיית הדנ"א", והוסיף בהקשר זה:

"שכיחות של אחד בין מיליארדים די בה כדי לקשור פלוני לעבירה וכך אף בשכיחות של מיליונים, ואולם

אין צורך שנקבע מסמרות. בענייננו-שלנו המדובר הוא בשכיחות של אחד לכשבעה מיליארד, ודי בשכיחות זו כדי לקשור את המערער בשלשלאות כבדות אל מעשה הפשע שנעשה בגופה של המתלוננת" (עניין אבו-חמאד, בפסקה 35).

הנה כי כן, ממצאי בדיקת ה-DNA יכולים להתקבל כראיה נסיבתית קבילה וראויה, אשר בכוחה לקשור את הנאשם לזירת העבירה. משקלה הראייתי של ראיית ה-DNA, ועצם האפשרות להרשיע את הנאשם על-פיה יוכרעו, כפי שנעשה לגבי כל ראיה נסיבתית אחרת, לאחר שבית המשפט נתן את דעתו לאפשרות קיומו של הסבר מניח את הדעת לנוכחותו של הנאשם בזירת העבירה או לקיומה של גרסה מזכה, אשר יש בה בכדי לטעת ספק סביר, בדבר אשמתו של הנאשם (עניין אלמליח, בפסקה 34; עניין ורבה, בפסקה 82 לפסק דיני, עניין טוילס, בפסקה 83).

בעניין אלמליח נקבע, כי בנסיבות מסוימות ניתן להרשיע נאשם על יסוד ראיית DNA כראיה יחידה, ובלשונה של השופטת ע' ארבל:

"להשקפתי, ניתן בנסיבות מסוימות להרשיע נאשם על יסוד ראיית דנ"א הניצבת לבדה. אף לטעמי, יש לגזור לעניין זה גזירה שווה מההלכה הנוהגת בשיטתנו באשר לראיה של טביעת אצבע (בכפוף לאמור להלן). זו מורה כי ניתן לבסס הרשעה בפלילים על טביעת אצבע כראיה יחידה ובלבד שאין בראיות שבאו בפני בית המשפט הסבר 'תמים' להימצאותה של הטביעה, במידה המקימה ספק סביר באשמתו של הנאשם... (שם, בפסקה 27).

עם זאת, הדגישה השופטת ע' ארבל, כי אין לקבוע "היתר גורף" להרשעת נאשם על סמך ראיית DNA בלבד, אלא שיש לשמור זאת למקרים מיוחדים, כאשר כל מקרה יידון לגופו ועל פי נסיבותיו המיוחדות. ועוד נקבע, כי על בית המשפט לנקוט משנה זהירות בבואו להרשיע נאשם על סמך ראיית DNA העומדת לבדה, מאחר שכל כובד המשקל מוטל על אותה ראיה יחידה (שם, בפסקה 30). שאלת מידת ההתאמה ונתוני ההסתברות המינימאליים, הנדרשים לשם קביעת זהות בין מקור ה-DNA שנמצא בזירת העבירה לבין המטען הגנטי של הנאשם, הושארו בצריך עיון בעניין אלמליח, אך השופטת ארבל ציינה, "בכל הזהירות המתחייבת", כי אפיון גנטי התואם ברמת שכיחות של "אחד ללמעלה ממיליארד", די בו לשם קביעת זהותו של אדם.

47. ומן הכלל אל הפרט. אין חולק, כי ציפורן מלאכותית של המנוחה נמצאה בזירת הרצח, בסמוך לגופתה; וכי ה-DNA אשר נמצא מתחת לציפורן שייך למערער. המחלוקת סובבת סביב השאלה כיצד הגיעה דגימת ה-DNA של המערער לציפורנה המלאכותית של המנוחה. כאמור, בית משפט קמא קבע, על יסוד הראיות המהימנות שהובאו בפניו, כי התרחיש שהוצע על-ידי מומחי המשיבה (ד"ר ענת גסט; ד"ר זייצב; ומומחה הזירה), לפיו ה-DNA של המערער הגיע לציפורנה של המנוחה במהלך מאבק שהתנהל בינו לבין המנוחה בזירת הרצח, הוא התרחיש היחיד האפשרי, בנסיבות העניין.

המערער גורס, כי שגה בית משפט קמא בקביעתו זו, ולשיטתו, לנוכח העובדה כי ד"ר ענת גסט לא קבעה בחוות-דעתה מאיזה חומר הופק ה-DNA, אשר נמצא על ציפורן המנוחה, קרי: "האם מדובר בשיער, דם, ציפורן, עור וכיו"ב" – ייתכן כי "הפרופיל הזכרי של המערער שנמצא בציפורנה של המנוחה, אינו תוצר של מאבק בינו לבניה". ההגנה הציעה שני הסברים חלופיים להימצאות פרופיל ה-DNA של המערער על גבי הציפורן שיש בהם, כך נטען, כדי לעורר ספק סביר בדבר אשמתו של המערער ברצח המנוחה. ההסבר האחד הוא כי ה-DNA של המערער הגיע לזירת האירוע קודם לרצח, ובמהלך הפעילות לאתר ממצאים בזירת הרצח, גרמו השוטרים למגע בין הציפורן לבין ה-DNA של המערער; וההסבר השני הוא כי ה-DNA של המערער הגיע אל ציפורן המנוחה מהמונית, שבה הוא נהג בעבר.

בית משפט קמא דחה מכל וכל את הסבריו של המערער להימצאות פרופיל ה-DNA שלו על גבי הציפורן, בקובעו כי:

"כבר בהשלמת הסיכומים בעל פה מיום 10.05.15 נאמר לסניגור, כי התיאוריה אותה הוא מבקש בסיכומיו שנאמץ לפיה, ה-DNA שלו הגיע לציפורן של המנוחה מזירת האירוע או מהמונית הינה 'קונספירציה מאד מרחיקה לכת'...המדובר בתיאוריה הזויה, תלושה מן המציאות העומדת בניגוד לכל היגיון ושכל ישר, כאשר העדה היחידה אשר היה באפשרותה לאשר את היתכנותה של ה'תזה' הינה המומחית ענת גסט. אלא שהתיאוריה הזאת כלל לא הוצגה בפני המומחית. יתרה מכך, ההגנה לא הביאה כל חוות דעת אחרת או ראיה מדעית ולפיה DNA 'עלול לקפוץ על חפץ אחר'."

דבריו אלה של בית משפט קמא מקובלים עליי, ולא נמצא לי כל טעם מבורר להתערב בהם. הממצאים המעבדתיים מלמדים, ועל כך לא היתה מחלוקת, כי הפרופיל הגנטי של המערער תואם, באופן מובהק, את הפרופיל הזכרי שנמצא על ציפורנה של

המנוחה. כמסתבר מחוות-הדעת שהוגשו לבית משפט קמא, ומעדותה של ד"ר ענת גסט, ההסתברות הסטטיסטית לגבי מידת ההתאמה (אחד ליותר מ-48 אלף מיליארד) אינה מותירה מקום לספק בדבר היותו של המערער, מקור הדגימה שנמצאה בציפורן. לפיכך, מציאת פרופיל ה-DNA של המערער על ציפורנה של המנוחה קושרת את המערער "בשלשלאות כבדות אל מעשה הפשע שנעשה" במנוחה, במידה המחייבת הסבר סביר מצדו לנוכחות פרופיל ה-DNA שלו על הציפורן. לא זו בלבד שהסבריו של המערער, באשר להימצאות פרופיל ה-DNA שלו על הציפורן, הינם מופרכים, בלתי סבירים בעליל, ואינם מתיישבים עם ההיגיון והשכל הישר, אלא שלא נמצא להסברים אלה כל בסיס ראיתי, ולו הקלוש ביותר. המערער נמנע מלתמוך את הסבריו בחוות-דעת מומחה משלו, ואף נמנע מלעמת את מומחי המשיבה עם סבירותם והיתכנותם של התרחישים שהוצעו על-ידו, לנוכחות פרופיל ה-DNA שלו על הציפורן. יתרה מכך, במסגרת חקירתו הנגדית, נשאל המערער: "אתה היית פעם במקום בחצר הזאת שבסוף הובלת את המשטרה החניון הזה לפני שלקחת את המשטרה לשם בשחזור אתה היית פעם בחניון הזה?", ולשאלה זו השיב המערער: "אף פעם" (פרו' מיום 24.2.2015, עמ' 135, שורות 23-25). העולה מן המקובץ, הוא כי אין בהסברים התמוהים והמופרכים שהציעה ההגנה לנוכחות פרופיל ה-DNA של המערער על ציפורנה של המנוחה, בכדי להטיל ספק סביר בדבר אשמתו של המערער.

על יסוד האמור לעיל, נראה כי בצדק הגיע בית משפט קמא לכלל מסקנה, כי ניתן היה לסיים את הדיון כבר בשלב זה, ולקבוע כי המערער הוא אשר רצח את המנוחה, על סמך ממצאי בדיקת ה-DNA לבדם, כפי שנקבע, בין היתר, בעניין אלמליח.

48. טענה נוספת שהיתה בפי המערער היא, כי קביעתו של בית קמא לפיה, הוא אשר נהג במונית ביום הרצח, הינה שגויה, שכן לטענתו, במועד הרצח שימשה המונית כרכב חלופי של מוחמד עסאף. אין בידי לקבל טענתו זו של המערער. במהלך חקירותיו במשטרה ובשב"כ, ואף בשלב בו הכחיש כל קשר לרצח המנוחה, אישר המערער, כי הוא "עובד על המונית הזו...מזה חמישה חודשים ברצף" (ת/10); "הרכב הסקודה של מוחמד עסאף...חונה אצלי קבוע בבית בערב לא החלפתי אותו במשך חמישה חודשים" (ת/11); "אף פעם אחי חמיד לא עשה סידור הבוקר ואני היחיד שהייתי עושה את הסידור בבוקר...אחי חמיד היה עושה רק יומיים בשבוע שהם ביום שני ויום חמישי בשעות אחרי הצהריים" (ת/13). עוד יש להזכיר, כי בעדותו בבית המשפט, הדגיש מוחמד עסאף, כי "המונית עם המספר 80-440-25, בוודאות ללא כל ספק היתה עם האדון חליפה חוסיין ב-1 למאי..." (פרו' 6.11.2014, עמ' 35, שורות 1-2); "...אני יכול להגיד במאה אחוז, באלף אחוז, אדוני, המונית המדוברת היתה באחריותו המלאה של חוסיין חליפה" (עמ' 36 לפרו',

שורות 21-22). בית משפט קמא נתן אמון מלא בעדותו של מוחמד עסאף, וקיבל את גרסתו כגרסה מהימנה, בקובעו, כי:

“דווקא עדותו אודות המעשים הלא חוקיים שעשה הם אלה המצביעים על מהימנותו ואמינותו הרבה, שכן על אף שהעדויות אינה מטיבה עמו, לא חמק עסאף מן האמת וסיפר את האמת לטוב ולרע. ודוק! בניגוד גמור לטענת הסנגור הרי, שבעדותו עסאף לא ניסה ולא לרגע להפליל את הנאשם. ההפך הוא הנכון... זאת ועוד ההגנה לא הביאה ולו עד אחד שיסתור את עדותו של עסאף לגבי אופן החזקת המוניות על ידי הנהגים... באם אכן כטענת הנאשם, נהג עסאף להחליף לו ולנהגים האחרים את המוניות בהם עבדו, בתדירות גבוהה, כל זאת ללא תיעוד ובשל אילוצי עבודה וחסכון, הרי שיכל בנקל להוכיח את טענתו זו על ידי הבאת אחד הנהגים לעדות בבית המשפט...”

כאמור, אינני רואה כל הצדקה להתערב בהתרשמותו של בית משפט קמא ממידת מהימנותו של מוחמד עסאף, ומאמינות גרסתו. ראוי להזכיר, בהקשר זה, את הדברים שמסר דימיטרי ברקין בבית המשפט, לפיהם, בבוקר יום הרצח הוא נסע לעבודה “עם חליפה הנהג”. בנסיבות אלה, וכמו בית משפט קמא, אף אני סבור, כי הוכח מעבר לספק סביר, כי המערער “הוא זה שנהג במונית ביום הרצח”.

בנוסף, אין מקום לגישתי לקבל את טענת המערער, כי המשיבה לא הוכיחה כדבעי כי המנוחה נסעה במסלול המפורט בכתב האישום. ראשית, אין כל מחלוקת בדבר העובדה, כי שרידי דמה של המנוחה נמצאו במושב הקדמי של המונית. לפיכך, וכפי שציין בצדק בית משפט קמא, “מדובר בשאלה משנית, שכן שעה ששרידי דמה של המנוחה נמצאו במונית ושעה ש-DNA של הנאשם נמצא בקצה הציפורן של המנוחה, אין כל חשיבות להוכחת העובדה כיצד ובאיזה אוטובוס הגיעה שלי ל’פרץ סנטר’”. שנית, לאחר בחינה קפדנית של עדויות עדי ההגנה, אשר הובאו על-ידי המערער לשם תמיכה בטענתו זו (אריה שוורצמן; ליאם זינו; ונטלי חריטונוב), ציין בית משפט קמא כי “עדותם של שלושת עדי ההגנה היתה סתמית ולא היה בעדותם בכדי לתרום כהוא זה למהלך החקירה”, ואינני סבור כי יש מקום להתערב בהתרשמותו זו של בית המשפט. לעומת זאת, קבע בית משפט קמא כי נהג האוטובוס, מוסטפה חביב עלא – אשר ניהל שיחה ישירה עם המנוחה בנוגע לתחנה שבה היא ביקשה לרדת – הותיר בו “רושם חיובי ואמין ועדותו השתלבה היטב עם עדותה של טל לחיאני”. גם כאן, אינני מוצא טעם ראוי להתערב בהערכת מהימנותו של נהג האוטובוס על-ידי בית משפט קמא, ואף אני

סבור כי "המאשימה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר את נסיעת המנוחה באוטובוס ציבורי למגדל העמק".

49. כפי שצוין לעיל, בית משפט קמא לא הסתפק בראיית ה-DNA בלבד, בכדי לבסס את הרשעתו של המערער ברצח המנוחה, ומצא חיזוקים נוספים לאשמתו בראיות הבאות (שאינן כוללות את הודאותיו, נושא שיבחן על-ידי בהמשך): שרידי דמה של המנוחה אשר נמצאו במושב הקדמי הימני של המונית; תוכן הדברים שנכתבו על-ידי המערער; דבריו של המערער בפני מוחמד עסאף; ושקריו של המערער בבית המשפט.

יש לדחות, בהקשר זה, את טענתו של המערער, לפיה שגה בית משפט קמא משקבע כי הדברים שנכתבו על-ידו; התבטאויותיו בפני מוחמד עסאף; ועדותו השקרית בבית המשפט – מהווים חיזוקים לאשמתו של המערער במיוחד לו בכתב האישום. כמו בית משפט קמא, אף אני סבור, כי הדברים שנרשמו במחברותיו של המערער – בדבר אישיותו של הנוקם, ואמירות שונות בגנות הנשים – מלמדים על אישיותו הבעייתית, דבר המהווה, לטעמי, ראיה מסויימת לחיזוק יתר הראיות המפלילות. מה גם שבבית משפט קמא נמנע המערער מלספק הסבר מניח את הדעת לכתיבת קטעים אלה. בדומה לכך, ניתן, לדעתי, לראות בהתבטאויותיו של המערער בפני מוחמד עסאף, זמן קצר לאחר הרצח, כי "מי שרצח את הבחורה הוא גבר"; וכי "הם רוצחים ילדים קטנים" – משום ראיית חיזוק ליתר ראיות התביעה.

עוד יש להוסיף, כי עדותו של המערער היתה רצופה בשקרים וסתירות, כפי שקבע בית משפט קמא. כך, למשל, עת נשאל המערער על-ידי בית המשפט באשר לכיתוב באחת ממחברותיו (ת/60ד'), האם "זה מחברת שכתבת בכתב יד שלך", השיב המערער בחיוב (פרו' מיום 24.2.2015, עמ' 137, שורה 6). ואולם, מיד בהמשך החקירה, חזר בו המערער, ואמר כי הוא "לא זוכר" אם מדובר בכתב ידו (עמ' 137 לפרו', שורות 17-23). כך גם, בחקירותיו בשב"כ, סיפר המערער כי הוא נהג במונית במשך חמישה חודשים ברציפות. לעומת זאת, בבית המשפט שלל המערער שימוש רצוף במונית וטען כי מוחמד עסאף החליף לו רכב "כל חודש שבועיים שלוש" (עמ' 145 לפרו', שורה 6), ומיד לאחר מכן, טען שהוא החליף רכב "כל שבוע כל שבועיים" (עמ' 145 לפרו', שורה 7). מקובלת עליי קביעתו של בית משפט קמא כי יש ליתן לשקריו של המערער בבית המשפט משקל ראייתי, כראיית חיזוק לראיות התביעה. הלכה היא, כי קביעתו של בית משפט קמא, בדבר חוסר מהימנותו של הנאשם, עשויה לשמש תוספת ראייתית מחזקת לגרסת המאשימה (ע"פ 9468/08 פלוני נ' מדינת ישראל (24.6.2009); ע"פ 1503/07 אבו דמילה נ' מדינת ישראל (26.4.2007)). אמנם,

שקרי הנאשם בחקירה אינם יכולים לשמש כתחליף לתשתית הראייתית הנדרשת לצורך הרשעה, אך ניתן לייחס להם משקל עצמאי, כראיה אשר מחזקת את ראיות התביעה (עניין טוילם, בפסקה 75; ע"פ 334/02 טיבוני נ' מדינת ישראל (13.1.2003)).

50. לסיכום הדיון בשאלת זהותו של הרוצח, נחזור ונזכיר כי ממצאי בדיקת ה-DNA בענייננו, מלמדים על תאימות מלאה בין הפרופיל הגנטי של המערער לבין הפרופיל הזכרי שנמצא על ציפורנה המלאכותית של המנוחה – דבר שיש בו כדי להעיד נוכחותו של המערער בזירת האירוע ועל מאבק שהתפתח בינו לבין המנוחה, והמסקנה המתבקשת היא כי קיימת זהות בין המערער לבין מי שרצח את המנוחה. המערער לא הציג הסבר "תמים", להימצאות ה-DNA שלו על ציפורנה המלאכותית של המנוחה, המקים ספק סביר בדבר אשמתו; לא חלק על מומחיותם של המומחים, אשר העידו מטעם התביעה בקשר לממצאי בדיקת ה-DNA; ואף בחר שלא להביא עדים מומחים מטעמו, על מנת לסתור את ממצאיהם ומסקנותיהם של מומחי התביעה. די באמור לעיל, בכדי להגיע למסקנה כי המערער הוא אשר עמד מאחורי הרצח האכזרי והמתועב של המנוחה. כאמור, הרשעתו של המערער לא נסמכה אך ורק על ממצאי בדיקת ה-DNA, אלא שהיא נתמכת בראיות מחזקות נוספות – ובכלל זה, שרידי דמה של המנוחה אשר נמצאו במונית; הדברים שכתב המערער במחברותיו; התבטאויותיו בפני מוחמד עסאף; ושקריו הרבים בעדותו בבית המשפט. רואה אני להדגיש, כי מציאת שרידי דמה של המנוחה במושב הקדמי-ימני במונית מהווה, לטעמי, ראיית חיזוק משמעותית ביותר. זאת, מכיוון שעובדת ישיבתה של המנוחה במושב הקדמי שליד הנהג, באה מפיו של המערער עצמו, כאשר עד לאותה עת, סברו החוקרים כי המנוחה ישבה באחד המושבים האחוריים.

בבחינת למעלה מן הדרוש, אפנה עתה לבחון את טענותיו של המערער, באשר לקבילות הודאותיו בשב"כ ובמשטרה, ובאשר למשקלן של ההודאות. יודגש, כי בלא קשר לטענות המערער, בהקשר זה, התוצאה לא היתה משתנה, והרשעתו של המערער ברצח המנוחה היתה עומדת על כנה. ואולם, כפי שיובהר להלן, לא מצאתי כל ממש בשלל טענותיו של המערער באשר לקבילות הודאותיו ומשקלן, וסבורני, כי לא נפל פגם בקביעותו של בית משפט קמא בסוגיה זו.

51. לטענת המערער, יש לפסול את ההודאות שמסר לחוקרי השב"כ והמשטרה, כמו גם את תיעוד השחזור, וזאת: בשל העדר אזהרה כדין; פגיעה בזכותו להיוועץ בעורך דין; ונקיטה כלפיו באמצעי כפייה ולחץ, על-ידי החוקרים.

המסגרת הנורמטיבית לבחינת קבילותן של הודאות חוץ נסקרה, לא אחת, בפסיקתו של בית משפט זה. ביסודו של דבר, קיימים שני מסלולים לבחינת הודאות חוץ של נאשמים. המסלול האחד מעוגן בהוראת סעיף 12 לפקודת הראיות הקובעת, כי הודאה "תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודאה ובית המשפט ראה שההודאה היתה חופשית ומרצון". בהתייחסו למסלול זה, קבע חברי השופט י' דנציגר בע"פ 7939/10 רומן זדורוב נ' מדינת ישראל (23.12.2015) (להלן: עניין זדורוב), כי:

"בראשיתו, איפשר מבחן 'חופשיות הרצון' פסילת הודאות שניגבו אגב שימוש באמצעים של כפיה ואלימות או איום לנקוט בהם וכן תחבולה ופיתוי בלתי הוגנים. המבחן פורש ככזה שנועד להגן על אמינות ההודאות, כלומר תכליתו היתה למנוע קבלתן של הודאות שקר...בהמשך פורש הסעיף באופן המאפשר פסילת הודאות גם בשל פגיעה שלא כדין בזכויותיו של הנחקר לשלמות הגוף והנפש וכן בשל פגיעה משמעותית וחמורה באוטונומיית הרצון ובחופש הבחירה שלו במסירת הודאתו... נקבע כי שימוש באמצעים הכרוכים בפגיעה כאמור יוביל לפסילת ההודאה, אף כאשר לא מתעורר חשש בדבר אמיתותה..."

ודוק; לא כל פגיעה בזכות מוגנת של הנחקר תוביל לפסילת קבילות הודאתו מכוחו של סעיף 12 לפקודה, אלא רק כזו שגרמה בפועל לפגיעה חמורה בחופש הבחירה ובאוטונומיית הרצון שלו, הכל בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה לגופו...לצד זאת, על פי הגישה המקובלת בפסיקה, במקרים שבהם הגיעה רמת הפסלות כדי פגיעה 'בצלם דמות האדם' של הנאשם, כי אז תיפסל קבילות ההודאה בהכרח, מבלי שתיבחן ההשפעה בפועל של אמצעי החקירה הפסול על חופשיות רצונו של הנחקר... עוד יובהר כי סעיף 12 לפקודה עוסק בפסילת הודאה עקב לחצים חיצוניים שהופעלו על הנחקר והשפיעו על חופשיות רצונו, בשונה מלחצים פנימיים שבנפשו שעשויים היו להוביל למסירת הודאת שווא, אשר נבחנים במישור משקל ההודאה..." (פסקה 48).

המסלול השני לבחינת קבילותה של הודאה הוא במסגרתה של דוקטרינת הפסלות הפסיקתית, שמקורה בע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי, פ"ד

סא(1) 461 (2006) (להלן: עניין יששכרוב). על פי דוקטרינה זו, לבית המשפט מסור שיקול הדעת לפסול ראיה, לרבות הודאה, אם נוכח הוא לדעת כי היא הושגה שלא כדין, וקבלתה במשפט תגרום לפגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן (עניין יששכרוב, בפסקה 76; ע"פ 1301/06 עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל, בפסקאות 2-3 לפסק דינה של השופטת א' חיות (22.6.2009) (להלן: עניין אלזם); ע"פ 10477/09 מובארק נ' מדינת ישראל, בפסקה 39 (10.4.2013) (להלן: עניין מובארק)). החלת הדוקטרינה במקרה קונקרטי מותנית בכך שהראיה הושגה שלא כדין, היינו תוך שימוש באמצעי חקירה המנוגדים להוראה הקבועה בחקיקה או בנהלים מחייבים, באמצעי חקירה בלתי הוגנים, או באמצעים הפוגעים שלא כדין בזכות יסוד מוגנת; ושקבלתה במשפט תפגע משמעותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן, שלא על-פי גדריה של פסקת ההגבלה (עניין יששכרוב, בפסקאות 63-68). אמות המידה המנחות, בהקשר זה, הן: אופייה וחומרתה של אי החוקיות הכרוכה בהשגת הראיה; בחינת הנזק אל מול התועלת החברתיים הכרוכים בפסילת הראיה; ומידת ההשפעה של אמצעי החקירה על הראיה שהושגה (שם, בפסקאות 70-73). כלומר, גם במסלול זה נדרשת בחינת השפעתו בפועל של השימוש באמצעי החקירה הפסול על השגת ההודאה (עניין מובארק, בפסקה 73). ייתכנו מקרים חריגים שבהם יפסול בית המשפט ראיה תוך שימוש בדוקטרינה הנ"ל, גם אם ניתן היה להכשיר את הראיה, תוך הרשעת הנאשם בעבירה המיוחסת לו בהתבסס על אותה ראיה, ככל שיימצא כי "נחצו קווים אדומים ובוצעו פעולות חקירה החותרות תחת יסודות ההליך הפלילי כהליך הוגן" (עניין אלזם, פסקה 2 לפסק דינה של השופטת א' חיות; עניין זדורוב, פסקה 49).

52. ובחזרה לענייננו. כאמור, המערער משיג על קביעתו של בית משפט קמא – לפיה הודאותיו ניתנו באופן חופשי ומרצון, כנדרש בסעיף 12 לפקודת הראיות, ובהתאם לאמות המידה שנקבעו בעניין יששכרוב. בטיעונו זה, מתבסס המערער על שלוש טענות עיקריות: העדר אזהרה כדין; פגיעה בזכותו להיוועץ בעו"ד; וחקירות ממושכות, תוך מניעה מכוונת של שעות שינה ומנוחה. להלן אדון בטענות אלו לפי סדרן.

העדר אזהרה כדין

53. אין מחלוקת, כי במסגרת חקירותיו של המערער במשטרה, הוא הוזהר בכל חקירה וחקירה בנפרד, והועמד כדבעי על זכויותיו. ואולם, לטענת המערער, במהלך חקירותיו בשב"כ, הוא לא הוזהר כדין, ובכך הופרו זכויותיו החוקתיות. אין בידי לקבל את טענתו זו של המערער.

המערער נעצר ביום 15.6.2014, בסמוך לשעת חצות. חקירתו הראשונה בשב"כ – אשר נערכה על-ידי חוקר השב"כ המכונה "רוני" (להלן: רוני), שהוא דובר השפה הערבית – החלה, ביום 16.6.2014 בשעה 03:15, והסתיימה בשעה 07:35 (ת/69). טרם החקירה, מסר רוני למערער "דף הזכויות והחובות לעצור" בשפה הערבית (צורף ל-69/ת) (להלן: דף המידע), במסגרתו פורטו הזכויות הבאות הנתונות לו: זכות השתיקה; הזכות להימנע מהפללה עצמית, תוך יידועו שהימנעות מלהשיב על שאלות עלולה לחזק את הראיות נגדו; הזכות להיוועץ בעו"ד; הזכות להעלות, בכל עת, כל טענה ובקשה בנושא המערער בפני בית המשפט; ומידע בדבר תנאי החזקתו במעצר, לרבות זכותו למקלחת, ביגוד, שמיכות וטיפול רפואי. רוני העיד בבית המשפט, כי המערער חתם על דף המידע לאחר שקרא אותו בקול רם, ואישר כי הוא מבין את תוכנו (עמ' 82 לפרו' מיום 5.2.2015, שורות 12-13). לדברי רוני, המערער התבקש על-ידו לשוב ולקרוא את סעיף 5 לדף המידע "המדבר על הזכות לאי הפללה עצמית" (עמ' 79 לפרו' מיום 5.2.2015, שורות 16-18). רוני העיד בנוסף, כי דף המידע הינו "המסמך הראשוני שהוא מקבל בתחילת החקירה חותם עליו וזה הפעם היחידה שמציגים לו, לפני שהוא מוסר עדות משטרתית שהוא עובר מחקירת שב"כ לחקירה משטרתית למסור עדות הוא כמובן מזהר פעם נוספת" (עמ' 79 לפרו' מיום 5.2.2015, שורות 22-24). כלומר, לדברי רוני, אזהרת המערער בפתח החקירה בשב"כ, באמצעות דף המידע שנמסר לו, תקפה לכל החקירות הנערכות לו בשב"כ, ולא נהוג לחזור עליה בכל חקירה וחקירה.

בנסיבות אלו, אין לקבל את טענתו של המערער כי הוא לא הוזהר כדין לגבי זכות השתיקה העומדת לו ובאשר לזכות ההיוועצות. אין מחלוקת כי המערער הוזהר בכל אחת מהחקירות שבוצעו על-ידי חוקרי המשטרה, ולפיכך, אינני סבור כי יש בעובדה שהוא לא הוזהר מחדש בכל חקירה וחקירה שנערכה לו בשב"כ, כדי לפגוע ברצונו החופשי של המערער, או להשפיע עליו למסור הודאות שווא. משכך, סבורני כי בדין דחה בית משפט קמא את טענותיו של המערער, בנושא זה.

פגיעה בזכות ההיוועצות בעו"ד

54. זכות ההיוועצות בעורך דין אשר מעוגנת, בין היתר, בסעיף 34 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), היא אחת מזכויות היסוד הנתונות לנאשם במהלך חקירה פלילית (בג"צ 3412/91 סופיאן נ' מפקד כוחות צה"ל, פ"ד מז(2) 843, 847 (1993)). רציונל אחד, המונח בבסיסה של זכות זו, הוא הרצון לאפשר לעורך הדין ליידע את הנחקר בדבר מכלול הזכויות המוקנות לו

במהלך החקירה, לרבות זכותו לחקירה הוגנת, וזכותו שלא להפליל את עצמו (עניין אלזם, בפסקה 4; פרשת יששכרוב, בפסקה 14). לצד זאת, קיים רציונל מרכזי נוסף "והוא יכולתו של עורך הדין לפקח על הליך החקירה ולהוות גורם מפקח על תקינות החקירה ועל אמינות הראיות המושגות בה, ובמיוחד במניעת הודאות שווא" (ע"פ 7758/04 אלקאדר נ' מדינת ישראל (19.7.2007)). בע"פ 10049/08 דאטב אבו עזא נ' מדינת ישראל (23.8.2012)), הדגיש חברי השופט י' דנציגר, בהקשר זה, כי:

"זכות ההיוועצות היא המפתח להגשמת יתר זכויותיו של החשוד והנאשם בהליך הפלילי שכן... מטרתו של המפגש עם עורך הדין היא לאפשר היוועצות המעמדיה את הנחקר על מלוא זכויותיו ומאפשרת פיקוח על אופן ניהול החקירה בזמן אמת. זכות ההיוועצות היא בריח התיכון ותנאי בלעדיו אין לשם הגשמת מכלול זכויות החשוד והנאשם בהליך הפלילי" (פסקה 108).

עינינו הרואות, כי המטרה העיקרית העומדת ביסוד זכות ההיוועצות היא למנוע פגיעה בהליך הוגן, הנובע מהיעדר ידיעה של החשוד לגבי זכויותיו, ולצמצם את פער הכוחות המובנה הקיים בינו לבין חוקריו (ראו: עניין אלזם, בפסקאות 4-6; ע"פ 5956/08 אל עוקה נ' מדינת ישראל, בפסקאות 4-5 (23.11.2011); ועניין זדורוב, בפסקה 68).

55. בעניינו של המערער – ובשל חששם של חוקרי השב"כ כי רצח המנוחה בוצע על רקע לאומני, וכי למערער עשויים להיות שותפים העלולים לבצע פיגועים נוספים – הוצא למערער צו למניעת מפגש, ביום 15.6.2014 בשעה 22:00, אשר נחתם על-ידי "הממונה", בהתאם לסעיף 2(א) לתקנות סדר הדין הפלילי (סמכות אכיפה מעצרים) (דחיית פגישת עצור בעבירת ביטחון עם עורך דין), התשנ"ז – 1997. צו זה הוארך, מעת לעת, עד ליום 25.6.2014 בשעה 23:59 (להלן: הצו למניעת המפגש). אין צריך לומר, כי מניעת מפגש עם עורך דין הינו אמצעי שהוכר בשיטת המשפט שלנו "כרע הכרחי" בחקירות ביטחוניות, והוא מופעל בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף 35 לחוק המעצרים, ובכפוף לפיקוח בית משפט (ע"פ 1798/14 אשרף עאשור ואח' נ' מדינת ישראל, בפסקה 63 (3.9.2015) (להלן: עניין עאשור)). המערער טוען, כי הצו למניעת המפגש, הוצא באופן לא חוקי, ותוך חריגה מסמכות. אינני מוצא לקבל טענתו זו של המערער, ודינה להידחות. בית משפט קמא עמד בהכרעת דינו, בהרחבה, על טענה זו, ודחה אותה, בקובעו, כי:

"שוכנענו, כי במניעת המפגש עם עורך הדין לא היה כדי להשפיע על קבילות ההודאות שנגבו מהנאשם. הודעת

המניעה נמסרה לנאשם כדין, מיד עם מעצרו ואף הוארכה כדין. ההחלטה ניתנה תוך איזון בין האינטרסים השונים כמפורט לעיל, באופן מידתי ולאחר הפעלת שיקול דעת על ידי הגורם המאשר כדין, כאשר היה קיים חשש של ממש לפגיעה בביטחון המדינה שכן וכאמור בעדותו של אייל הררי, יתר כיווני החקירה כגון אונס, אלימות במשפחה, שוד, סכסוך בין עבריינים ועד כל אלה נשללו.

...הנאשם היה מודע היטב לזכותו ולכך שבשלב זה הוא מנוע מלפגוש עורך דין נוכח החשש שלא פעל לבדו וכי הרצח בוצע על רקע לאומני. אף לאחר שהנאשם הודה ושיחזר את הרצח וטען שהמניע היה הקנטה ושיכרות עדיין לא הצליחו חוקרי השב"כ לשלול את הרקע הלאומני. כפי שהעיד לעיל לביא – עד עצם היום הזה חשש זה לא פג, שכן הסכין בה השתמש הנאשם לביצוע הרצח לא נמצאה במקום בו מסר הנאשם שהשליך אותה, כך גם תיקה של המנוחה והסמרטוט עמו טעם הנאשם שניקה את המונית...

...החוקרים עשו את מירב ומיטב המאמצים על מנת לשלול את הכיוון הלאומני ואף הציעו לנאשם לבצע בדיקת פוליגרף, אלא שזה האחרון הפריע למהלך הבדיקה ותעתע בחוקרים ובכך תרם רבות להימשכות מניעת המפגש עם עורך הדין".

56. דעתי בעניין זה כדעתו של בית משפט קמא, ואינני רואה כל הצדקה להתערב בקביעותו בנידון דידן. יצוין כי, במעמד החתימה על דף המידע, הבהירו חוקרי השב"כ למערער כי הוא מנוע מלהיפגש עם עו"ד, וכי הוא רשאי להגיש ערר על החלטה זו. חרף זאת, נמנע המערער מלתקוף את הצו למניעת המפגש, מיד לאחר שהוצא, במסגרת הגשת ערר לבית המשפט המחוזי, ואף להגיש, בהמשך, לבית משפט זה בקשת רשות לערער על החלטה, ככל שאינה משייכה את רצונו. די בכך בכדי לדחות את טענתו, לפיה הצו למניעת מפגש הוצא באופן בלתי חוקי, ופגע בזכויותיו החוקתיות. כאמור, גם לגופו של עניין, אין בצו למניעת מפגש, שהוצא כדין בעניינו של המערער, כדי להצדיק את פסילת הודאותיו.

מניעת שעות שינה ומנוחה

57. לטענת המערער, חקירותיו בשב"כ השתרעו על-פני שעות ארוכות במשך מספר ימים, שבמהלכן לא ניתנו לו הפוגות מספיקות כדי לישון, ולצבור כוח. לשון אחרת,

נטען, כי חוקרי השב"כ מנעו מהמערער שינה במכוון, וגרמו לו להודות במיוחס לו עקב מצב עייפותו ותשישותו, ומשכך, יש לפסול את הודאותיו.

אכן, "תחקור הנמשך שעות ארוכות ללא הצדקה עניינית, ומה שחשוב לא פחות – ללא הפסקות נאותות למנוחה... ייראה על פניו כתחקור בלתי הוגן המכוון לשבירת רוחו של הנחקר ולטמטום חושיו" (יעקב קדמי על הראיות חלק ראשון 64 (2009) (להלן: קדמי)). עם זאת, לא כל תחקור ממושך יביא בהכרח לפסילתה של ראיה, והדבר תלוי בנסיבותיו של כל מקרה לגופו (שם, בעמ' 65). יש לציין, בהקשר זה, כי "עייפותו של נחקר, והיותו נתון לשאלות במשך פרק זמן ארוך הינם לעתים תוצאה בלתי נמנעת מחקירה או תוצאה נלווית לחקירה. זהו חלק מ'אי-הנוחות' הטבוע בחקירה" (ע"פ 10715/08 ולס נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (1.9.2009)). לעיתים, התמשכות החקירה, באופן שפוגע בשעות השינה של הנחקר עשויה להיות נחוצה ואף חיונית, אולם מצב דברים זה אמור להיות תולדה של צורך חקירתי, להבדיל מתכלית שנועדה לשבירת רוחו של הנחקר (בג"צ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(4) 817, 839-840 (1999); וראו גם: עניין עאשור, בפסקה 56). יפים, בהקשר זה, דבריה של השופטת ד' ברק-ארז, בעניין עאשור, בפסקה 71:

"...לא אחת חקירה היא 'קרב מוחות' בין החוקר לבין הנחקר, שעשוי להיות כרוך גם בתשישות פיזית של הנחקר, או אף בעייפות נפשית שלו. בתוך הקשר מורכב זה, שומה על גורמי החקירה לחתור כל העת למציאת האיזון הראוי בין ההגנה על זכויות הנחקר, מחד גיסא, לבין הגשתו של האינטרס הציבורי, מאידך גיסא."

לאור הדברים הללו, המסקנה היא כי כל מקרה צריך להיבחן בהתאם לנסיבותיו הקונקרטיים, ובין היתר, בשים לב לפגיעה בפועל בחופש הרצון של הנחקר; להצדקה העומדת בבסיס התמשכותה של החקירה; ולמשכה של החקירה בפועל (עניין עאשור, בפסקה 54).

58. ומכאן לענייננו. האם, כטענת המערער, במהלך חקירותיו בשב"כ ובמשטרה, נמנעה ממנו שינה, באופן שפגם ברצונו החופשי, או בזכותו להליך הוגן?

חקירתו הראשונית של המערער, שבוצעה כאמור על-ידי רוני, החלה ביום 16.6.2014, בשעה 03:15, והסתיימה בשעה 07:35 (ת/69). בהמשך אותו יום, בשעה 12:30, נחקר המערער על-ידי חוקר השב"כ המכונה "אדרי" (להלן: אדרי), עד לשעה

13:30 (ת/74). כשעה וחצי לאחר מכן, החלה חקירתו השלישית, אשר בוצעה על-ידי חוקר השב"כ המכונה "אסף" (להלן: אסף), בשעה 15:00, והסתיימה ביום 17.6.2014, בשעה 01:00 (ת/82), כאשר בין השעות 19:15 – 19:45, שהה המערער בתאו, לשם אכילת ארוחת ערב. לאחר כשלוש וחצי שעות הפסקה, בשעה 04:20, החלה חקירתו הרביעית של המערער על-ידי אסף, והסתיימה ביום 17.6.2014, בשעה 09:00 (ת/83). במהלך חקירות אלו, הכחיש המערער את דבר מעורבותו ברצח המנוחה. המערער נשאל, באותן נסיבות, לגבי מצב בריאותו, והשיב כי הוא חש בטוב, והוא אף כובד בשתייה חמה ובסיגריות. לאחר כחמש וחצי שעות הפסקה, היינו, בשעה 14:20, החלה חקירתו החמישית של המערער על-ידי רוני, והסתיימה לאחר זמן קצר, בשעה 14:40 (ת/70). בין השעות 14:30 ל-15:40, נחקר המערער על-ידי חוקר המשטרה סעיד סלימאן מימ"ר צפון (להלן: סעיד). (ת/10). בחקירה זו, מסר המערער לסעיד, כי הוא נהג "על המונית...מזה חמישה חודשים ברצף". בשעה 15:50, נחקר המערער על-ידי רוני, עד לשעה 20:00 (ת/68), כאשר בחקירה זו, הציג רוני בפני המערער תמונות של מסלול נסיעת המונית ביום הרצח, ואת ממצאי בדיקת ה-DNA. בשעה 20:40, לאחר שהמערער אכל ארוחת ערב, שב רוני לחקור את המערער, ובמהלך החקירה, התלונן המערער, לראשונה, כי הוא עייף. בשל כך, הופסקה החקירה, בשעה 02:15 של יום ה-18.6.2014 (ת/71). בשעה 03:00, לאחר מנוחה קצרה, חודשה חקירתו של המערער על-ידי רוני (ת/72), ונמשכה עד לשעה 10:30. בפתח חקירה זו, עת ציין המערער "כי הוא מאד עייף", אמר רוני למערער: "גם אני עייף ועדיין אני נשאר לחקור...שכן מדובר בחקירה ע"ד (על רקע – א.ש.) בטחוני". בהמשך החקירה, השפיל המערער את ראשו, החל לבכות, והודה, לראשונה, כי הוא רצח את שלי דדון ז"ל, וכי הוא מצטער, ומתבייש במעשיו. יש להבהיר, כי במהלך חקירה זו, כובד המערער בקפה ובסיגריות, וניתנו לו שתי הפסקות קצרות, האחת בין השעה 05:00 – 05:20; והשנייה בין השעות 06:45 – 07:10, כאשר במסגרת הפסקה זו, אכל המערער ארוחת בוקר בתאו. במהלך חקירתו הנגדית, נשאל רוני בקשר לחקירתו זו של המערער, (ת/72), ואישר כי "בוודאי שראיתי שהוא עייף... עמ' 85 לפרו' מיום 5.2.2015, שורה 11). עם זאת, העיד רוני בהמשך "אם הייתי רואה שהוא ברמת עייפות כזאתי גבוהה שאני לא מצליח לנהל את החקירה אז הייתי מסיים את החקירה" (עמ' 85 לפרו', שורות 25-26).

59. העולה מן המקובץ הוא, כי חקירתו של המערער בשב"כ – אשר החלו ביום 17.6.2014, בשעה 14:20, והסתיימו ביום 18.6.2014, בשעה 10:30 – נמשכו גם בשעות הלילה, והתאפיינו, אכן, במיעוט של שעות שינה. עם זאת, אינני סבור כי בנסיבות העניין שלפנינו יש במשכן של החקירות, משום פגיעה ברצונו החופשי של המערער, או בזכויותיו כנחקר, במידה המצדיקה את פסילת הודאתו הראשונית. בית

משפט קמא נתן את דעתו, במסגרת הכרעת דינו, לכך שחקירותיו אלו של המערער היו ממושכות, וקבע בצדק, כדלקמן:

”אכן ההודאה הנדונה נגבתה מן הנאשם לאחר חקירות ממושכות...אולם, בהתחשב בגילו ומצב בריאותו של הנאשם ובהתייחס לאופן התנהלות החקירות וההתייחסות לנאשם במהלכן, עת אפשרו לנאשם לעשן, לשות קפה, לאכול ולצאת להפסקות. אין לומר, כי מדובר בחריגה מתחום הסביר והמוצדק...”

בחינת החקירות בענייננו, מצביעה על כך שמדובר בחקירות ענייניות ומוצדקות, שכן היה בסיס מוצק לחשש מפני חוליית מחבלים קיימת והחשש שמא בוצע הרצח על רקע לאומני. ודוק! חשש זה עד היום עומד על תילו כפי שהעיד בפנינו ראש צוות החקירה...”

60. אפנה עתה לבחון את המשך חקירותיו של המערער בשב"כ ובמשטרה. ביום 18.6.2014, בשעה 12:40, לאחר הפסקה של כשעתיים, נחקר המערער על-ידי אסף, וזאת עד לשעה 17:45 (ת/84). במסגרת החקירה, המערער בכה פעם נוספת, והביע צער וכושה על מעשיו, באומרו: ”כי עשה מעשה נורא ועוד לבחורה שהיא מזרחית...”. עם סיום חקירה זו, המשיך ראש צוות החקירה, המכונה ”לביא” (להלן: לביא), לחקור את המערער למשך 10 דקות נוספות, עד לשעה 17:55, כאשר המערער הבטיח ללביא, כי לאחר ההפסקה, ימסור לו את הפרטים המבוקשים (ת/97). בשעה 19:00, שב אסף לחקור את המערער, ואולם בשלב זה, החליט המערער לחזור בו מהודאותיו, באומרו כי החוקרים ”מנסים להלביש עליו תיק”, וכי הוא לא זוכר שעשה דבר (ת/86). גם בחקירותיו הבאות, המשיך המערער להכחיש כל קשר לביצוע הרצח, וזאת עד לחקירתו, ביום 21.6.2014, בשעה 08:10, שבוצעה על-ידי חוקר השב"כ המכונה ”בנצי” (להלן: בנצי), ונמשכה עד לשעה 19:52 (ת/103). במהלך חקירה זו, ביקש המערער לדעת, בין היתר, ”כיצד הגיעו אליו לפני שמצאו שה-DNA שלו מתאים...””מה הטעות שהסגירה אותו”. בנוסף, חזר המערער ”על גרסתו בעניין העלאת הבחורה למונית. לדבריו לא ידע היכן המקום שאליו רצתה להגיע ולכן התברבר בדרך. הבחורה התעצבנה וזרקה כמה מילים והנדון התעצבן ורצח אותה”. לשאלתו של בנצי, היכן ישבה המנוחה, השיב המערער ”כי ישבה במושב הקדמי ליד הנהג”. זאת ועוד, המערער ”שאל האם משפחת המנוחה יכולה לתבוע פיצוי כספי”, ובהמשך, החל לבכות, ואמר כי הוא מפחד ”ממאסר עולם...שלא יראה את משפחתו...מפחד מכל מה שיהיה בתקשורת”. בבית המשפט העיד בנצי, בנוגע לחקירה זו (ת/103), כך:

”אני לא זיהיתי שהוא עייף, ההיפך, הוא היה ערני...מניפולטיבי אפילו הוא ניסה לדלות ממני

מידע...היה לו יותר קשה נפשית וזה מה שהוא
 אמר...אבל לא עייפות...” (פרו' מיום 11.1.2015, שורות
 7-1).

ביום 22.6.2014, בשעה 01:15, התחדשה חקירת המערער על-ידי אדרי
 (77/ת), במהלכה הכין המערער תרשים המתאר את זירת הרצח, וסיפר, בין היתר, כי
 היה שיכור בעת ביצוע הרצח; כי המנוחה קיללה אותו; כי הוא דקר את המנוחה,
 בחנייה נטושה, באמצעות סכין מטבח גדולה, אשר היתה מוחבאת בתא המטען של
 המונית ושימשה להגנה עצמית; וכי במהלך מאבק עם המנוחה, שרטה אותו המנוחה
 בידו. חקירה זו הסתיימה בשעה 08:30, ומיד לאחר מכן, הובא המערער לחקירה
 משטרתית בפני סעיד (8/ת), עד לשעה 12:00, כאשר במסגרתה, חזר המערער על
 הודאתו, ועל פרטי הרצח, באופן סדור ומפורט, תוך שהוא מוסר כי המנוחה שרטה
 אותו בגב כף ידו השמאלית; כי המנוחה ביקשה להסיע אותה למקום שהשם שלו
 באנגלית; כי המנוחה הרכיבה משקפי שמש; כי הפלאפון של המנוחה היה בצבע לבן
 מהדור החדש והתלכלך בדם; וכי למנוחה היה תיק בצבע בהיר, בגודל בינוני עם ידידות,
 ובתוכו תעודת זהות וקרמים. בעדותו בבית המשפט, הבהיר סעיד, כי:

”הייתי שואל אותו אם הוא עייף לא עייף, הייתי מברר
 את זה, אבל לא עלה עייפות והוא היה ערני מאד, והוא
 עישן סיגריות בטונות” (פרו' מיום 23.11.2014, שורות
 11-10).

החל מהשעה 13:00 ועד לשעה 16:55, יצא המערער לשחזור של הרצח (ת/24
 + 18/ת). בשעה 18:45, נחקר המערער על-ידי אסף בנוגע לשחזור, וזאת עד לשעה
 19:45 (87/ת). למחרת, ביום 23.6.2014, בשעה 08:15, התחדשה חקירתו של המערער
 על-ידי אסף, עד לשעה 08:30 (88/ת). בשעה 14:50, ולאחר שהוארך מעצרו של
 המערער בבית משפט השלום, המשיך אסף לחקור את המערער, עד לשעה 17:20
 (91/ת). במסגרת חקירה זו, סיפר המערער כי ביצע את הרצח לבדו, ושלל כי היו
 מעורבים נוספים. ביום 24.6.2014, בשעה 10:00 נחקר המערער, למשך 20 דקות, על-
 ידי בודק הפוליגרף, צחי. בחקירתו זו, אמר המערער, כי הוא לא מעורב ברצח שלי
 דדון ז”ל (92/ת). בשעה 10:20, מסר המערער לאסף, כי הוא מצטער, וכי הוא לא יודע
 למה שיקר בפני בודק הפוליגרף (93/ת). בשלב זה, הגיע שוב בודק הפוליגרף, צחי,
 והמערער הודה בפניו, כי הוא שיקר לו בחקירה הקודמת, עקב חששו (99/ת). המערער
 הופנה לבדיקת פוליגרף, אולם זו הופסקה מאחר שהמערער הפריע לבדיקה (94/ת).
 בשעה 15:10, נחקר המערער על-ידי אדרי, עד לשעה 18:10 (78/ת). בחקירה זו, דבק
 המערער בגרסה, לפיה הוא אינו זוכר את פרטי הרצח, משום שהיה שיכור. בשעה

18:50, שב אדרי לחקור את המערער למשך 10 דקות נוספות (ת/79). ביום 25.6.2014, בשעה 10:00, חידש אדרי את חקירתו, עד לשעה 12:00 (ת/81), כאשר במהלכה, נשאל המערער אודות הדברים שכתב במחברותיו, ולגבי עבודתו ויחסיו עם מוחמד עסאף. בשעה 14:10, החלה חקירתו המשטרית של המערער על-ידי סעיד (ת/12), במסגרתה, הציג סעיד למערער את קלטת השחזור, והמערער אישר, כי הדברים אכן התרחשו כפי שמתועד בקלטת. בשעה 17:15, נחקר המערער על-ידי אסף, עד לשעה 18:35, כאשר בחקירה זו שלל המערער את מעורבותו של מוחמד עסאף ברצח המנוחה. בשלב זה, הוסר הצו למניעת מפגש, ובהמשך חקירותיו, לאחר שנפגש עם עו"ד, חזר בו המערער מהודאותיו, והכחיש כל קשר לרצח.

61. בית משפט קמא התייחס, בהרחבה, לחקירות שפורטו לעיל, ולעדויותיהם של חוקרי השב"כ אשר נמצאו מהימנות על-ידו, וציין, בהקשר זה, כך:

"הנאשם שלט היטב בנעשה, וחרף עייפותו שמר על רצונו החופשי ולא היסס להתל בחוקריו בדרכים מניפולטיביות כשהוא משקר ומשנה גרסאותיו..."

...הנאשם שבפנינו, ידע לעמוד על שלו, הן בחקירות השב"כ והן בחקירות המשטריות, ולא הודה בדברים אחרים שיוחסו לו, כגון מעורבותם של אחרים ברצח או ביצוע פיגועים נוספים....

...עדויותיהם של חוקרי השב"כ, כי לא ננקטה אלימות פיזית או מילולית כנגד הנאשם לא נסתרו. החוקרים לא סתרו את שהוטח בהם, באופן גורף, אלא הסבירו, כי אכן חקירה בשב"כ אינה מעמד שנעים להיות בו, אכן לעיתים הרימו את הקול ואכן אין ספק שחקירותיו של הנאשם היו ממושכות ובשעות הלילה. אולם, אלה ננקטו כאמור על מנת לשלול אירוע פח"ע..."

לאחר עיון מעמיק בחומר הראיות, ובכלל זה, בזכ"דים של חוקרי השב"כ והמשטרה, באמרותיו של המערער, ובעדויותיהם של חוקרי השב"כ והמשטרה, נראה, בבירור, כי אין מקום להתערב בקביעותיו אלו של בית משפט קמא. האופן שבו התפתחה החקירה במסגרתה, ניתנה הודאתו הראשונית של המערער, ובהמשך גם הודאותיו הנוספות, מעיד על כך בחירתו של המערער להודות במיחס לו היתה חופשית ומרצון, תוך שזכויותיו להליך הוגן לא נפגעו. לא למותר הוא לחזור ולהזכיר, כי בפתח כל חקירותיו בשב"כ ובמשטרה, ואף במהלכן, נשאל המערער לגבי מצבו הפיזי והבריאותי, ובמרבית המקרים הוא כווד בשתייה חמה, אוכל וסיגריות. אף אם בשלב מסוים הקשתה העייפות על המערער, עולה בבירור, כי רוחו לא נשברה עקב היעדר

שינה, וכי עלה בידו של המערער לכלכל את צעדיו, באופן מושכל, בהתאם להבנתו את הנתונים הנוגעים למצב הראיות שעמדו נגדו. מעבר לכך, התרשמתי, כי המערער בחר להודות ברצח המנוחה שלא מחמת עייפותו, שכן גם בחקירות שבוצעו לאחר שניתנה למערער שהות מספקת לישון ולנוח, המשיך המערער להודות במיוחס לו. כך, למשל, ביום 23.6.2014, התחדשה חקירתו של המערער, בשעה 08:15 בבוקר למשך רבע שעה (ת/88), וזאת, לאחר שבמשך לילה שלם התאפשר לו לישון (חקירתו הקודמת הסתיימה, ביום 22.6.2014, בשעה 19:45 (ת/87)). לאחר מכן, נלקח המערער להארכת מעצר, ובשעה 14:50, המשיך אסף לחקור את המערער, עד לשעה 17:20 (ת/91). במסגרת חקירתו זו, חזר המערער על הודאתו בפני אסף, ואמר לו, בין היתר, כי הוא "מצטער מאד על הרצח שביצע ומתחרט על כך".

62. בנוסף, יש לדחות את טענותיו של המערער, כי שחזור הרצח בוצע שלא מרצונו החופשי, בשל היותו סובל מעייפות כרונית. מצפייה בקלטת השחזור, ניכרת, אמנם, עייפותו של המערער, ונראה כי המערער משתף פעולה באופן חלקי בלבד. עם זאת, יש להזכיר, בהקשר זה, את דבריו של לביא בבית המשפט, כי למערער היה קושי רב לשחזר את האירוע, בשל הקהל הרב, שמנה עשרות אנשים, אשר נכח סביבו במהלך השחזור (עמ' 103 לפרו' מיום 5.2.2015, שורות 1-14). לבסוף, וכמו בית משפט קמא, אף אני התרשמתי כי המערער "נצפה בטוח בעצמו", תוך שהוא מוביל את השוטרים לזירת הרצח "באופן שאדם שלא היה שם, לא יכול היה לשער או 'להמציא'".

63. עולה מן המכלול, כי אין כל בסיס לפסול את הודאותיו של המערער, אשר נמסרו בשב"כ ובמשטרה, הן מכוח הוראת סעיף 12 לפקודת הראיות, והן מכוח דוקטרינת הפסילה הפסיקתית שהוכרה בעניין יששכרוב.

משקלו של ההודאות

64. המערער הוסיף וטען, כי גם אם יקבע כי הודאותיו הינן קבילות, הרי שלגישתו, אין מקום ליתן להן משקל ראייתי, שכן אמירותיו באותן הודאות הינן שקריות, ומבוססות על פרטים שנמסרו לו על-ידי חוקרי השב"כ והמשטרה. אין בידי לקבל טענה זו, ודינה להידחות.

קבלת הודאה על-ידי בית המשפט אינה מעידה בהכרח על אמיתות תוכנה, ועל בית המשפט לבחון האם תוכן ההודאה הוא דבר אמת. עמד על כך חברי, השופט י' דנציגר בעניין זדורוב:

” בשונה מבחינת קבילות ההודאה, הבודקת אם ההודאה הושגה כתוצאה מלחץ חיצוני שהופעל על הנחקר, הרי שבחינת משקל ההודאה תפקידה לוודא כי זו לא נמסרה כתוצאה מלחץ פנימי שבגיננו הודה הנחקר לשווא. אכן, מבחן הקבילות לחוד, ומבחן המשקל לחוד. 'נכון הדבר שכאשר בית-המשפט מחליט כי ההודאה קבילה, משמעות ההחלטה היא – כי אין בנסיבות גבייתה של ההודאה כדי להקים חששות בדבר אמיתות תוכנה. ברם, אין בכך בשום פנים ואופן משום קביעה שתוכן ההודאה אמת הוא' [קדמי, עמ' 129, ההדגשה במקור, י.ת.]. גם שימוש בדרכי חקירה מותרות עלול במקרים מסוימים, להביא לכך שהנחקר יודה במה שלא חטא [...] 'עניין מועדי, עמ' 251]” (פסקה 87).

משקלה של הודאה נבחן באמצעות שני מבחנים מצטברים: מבחן פנימי ומבחן חיצוני (ראו ע”פ 774/78 לוי נ’ מדינת ישראל, פ”ד לג(3) 228 (להלן: עניין לוי)). המבחן הפנימי בוחן את משקלה של ההודאה לנוכח סימני האמת העולים ממנה “כגון הגיונה או חוסר הגיונה הפנימי, סידורם או בלבולם של הפרטים הנמסרים בה וכיוצא בהם סימנים של שכל ישר המביאים אדם בר דעת להתייחס לדברי זולתו באימון” (ראו: עניין לוי, עמ' 234-235; רע”פ 4142/04 מילשטיין נ’ התובע הצבאי הראשי, בפסקה 16 לפסק דינו של השופט א’ לוי (14.12.2006) (להלן: עניין מילשטיין)). המבחן החיצוני עניינו בדרישה לתמוך את ההודאה בתוספת ראייתית מאמתת מסוג “דבר מה נוסף”, שתכליתה להפיג את החשש שהנאשם הודה במעשים שלא ביצע. נקבע בפסיקה, כי ניתן להסתפק בכל סוג של ראיה, ישירה ונסיבתית כאחת, שיש בה כדי לאשר את תוכן ההודאה (ראו: ע”פ 6977/03 סארה נ’ מדינת ישראל, פסקה 19 (20.7.2009)). המבחן החיצוני בודק את ההודאה על פי סימני האמת החיצוניים לה, אשר יש בהם, לפי מבחני השכל הישר, כדי לשפוך אור על אמיתותה (עניין לוי, עמ' 234). שני המבחנים מקיימים ביניהם “מקבילית כוחות”, באופן שככל שההודאה זוכה למשקל רב יותר, כך יידרש “דבר מה” בעל משקל קטן יותר; ולהיפך, ככל שמשקלה של ההודאה נמוך יותר, כך יהיה צורך בתוספת ראייתית בעלת משקל משמעותי יותר (ראו: עניין מילשטיין, פסקה 20 והאסמכתאות שם).

65. לאחר שעיינתי בהודאותיו של המערער בשב”כ ובמשטרה, סבורני, כי שני המבחנים לבחינת משקלה של הודאה מתקיימים במקרה דנא, ומשכך יש ליתן להודאותיו של המערער משקל ראייתי מלא.

הודאותיו של המערער, לוו, בחלקן, בהתפרצויות רגשיות רבות – כגון: בכי; ביטויי חרטה ובושה; והתעניינות בסבלה של משפחת המנוחה – המלמדות על כי

ההודאות הינן אותנטיות, אמיתיות וכנות. כמו כן, ובניגוד לטענת המערער, ההודאות שנמסרו על-ידו הינן מפורטות, הגיוניות, וקוהרנטיות. זאת ועוד, המערער מסר בהודאותיו פרטים מוכמנים רבים, שיש בהם כדי להעיד על אמיתות תוכן של ההודאות. בע"פ 8867/10 עלי גזאל נ' מדינת ישראל, בפסקה 21 (24.2.2016), נקבע, לעניין זה, כי:

"פרטים מוכמנים שמסר הנאשם בהודאתו עשויים לשמש כראיה מאמתת להודאת החוץ [ראו: קדמי, עמ' 153; רע"פ 4142/04 מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי, פסקה 20 לפסק דינו של השופט לוי (14.12.2006)]. פרטים מוכמנים אף עשויים לשמש כראיה מסייעת, ובלבד שבקיאותו של הנאשם בפרט גלויה וברורה, כי קיומו של הפרט הוכח כדבעי וכי הפרט הנדון לא יכול היה להימצא אלא בתודעתו של מי שביצע את העבירה [ע"פ 2109/96 אל עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(1) 673, 718-719(1997)]."

במסגרת חקירותיו, מסר המערער פרטים מוכמנים ייחודיים, שלא היו יכולים להיות ידועים למי שלא היה מעורב באופן ישיר ברצח המנוחה. כך, למשל, מסר המערער, כי המנוחה התיישבה לידו במושב הקדמי הימני של המונית (ת/77); כי במהלך מאבק שניהל עם המנוחה, היא שרטה אותו בגב כף ידו השמאלית עם ציפורניה (ת/77, ת/8); כי המנוחה ביקשה ממנו להסיעה למקום שהשם שלו באנגלית (ת/8); כי הפלאפון של המנוחה היה בצבע לבן מהדור החדש והתלכלך בדם (ת/8); וכי המנוחה ניהלה שיחה טלפון עם בחורה במהלך הנסיעה במונית (ת/77). הצטברותם של פרטים מוכמנים אלה, כמו גם התאמתם לממצאים האובייקטיביים שנמצאו בפועל, מהווה, לכל הדעות, חיזוק למשקלן הפנימי של הודאות המערער. מסקנה זו מקבלת משנה תוקף, שעה שהמערער לא הציג הסבר מתקבל על הדעת בנוגע לידיעת פרטים אלה, ולגרסתו, חלק מן הפרטים הומצאו על-ידו, כיוון שהחוקרים לחצו עליו, ואת חלקם האחר של הפרטים מסרו לו החוקרים עצמם (ת/13; ופרוטוקול מיום 24.2.2015, עמ' 125, 127, ו-158). עוד יש לציין, כי משקלה הפנימי של הודאה מתחזק כאשר נמסרות הודאות רבות ובפני גורמים שונים (ע"פ 6679/04 סטקלר נ' מדינת ישראל, בפסקה 17 (11.5.2006); המ' 658/80 בולוס נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(1) 785, 815 (1980)]. וכאמור, בענייננו, מסר המערער הודאות רבות בפני מספר חוקרי שב"כ ומשטרה (רוני, אסף, בנצי, אדרי, וסעיד). מיותר לציין, כי מכלול הראיות בענייננו של המערער, הן הישירות והן הנסיבתיות, ממלא אחר המבחן החיצוני הנדרש לצורך בחינת משקלן של ההודאות, הרבה מעבר לדרישת הדבר מה הנוסף.

בהינתן האמור לעיל, לא מצאתי כל טעם ראוי להתערב במסקנתו של בית משפט קמא, כי הודאותיו של המערער "נחזות כאמינות ומשקלן הראייתי מוצק".

יסודות עבירת הרצח

66. סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין מורה, כי יואשם ברצח אדם אשר "גורם בכוונה תחילה למותו של אדם". סעיף 301(א) לחוק העונשין, מגדיר את המונח "כוונה תחילה", בהאי לישנא:

"לעניין סעיף 300, יראו ממית אדם כמי שהמית בכוונה תחילה אם החליט להמיתו, והמיתו בדם קר, בלי שקדמה התגרות בתכוף למעשה, בנסיבות שבהן יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו, ולאחר שהכין עצמו להמית אותו או שהכין מכשיר שבו המית אותו" (ההדגשות שלי – א.ש.)

אם כן, הדרישה בדבר "כוונה תחילה" טומנת בחובה שלושה יסודות מצטברים, והם: "החלטה להמית"; "הכנה"; ו-"היעדר קנטור" (ע"פ 2478/12 אגבריה נ' מדינת ישראל (13.5.2015); ע"פ 6468/13 צרפתי נ' מדינת ישראל (3.5.2015); ע"פ 8107/10 עזר נ' מדינת ישראל (9.9.2013); ע"פ 502/10 מחאמיד נ' מדינת ישראל (22.10.2012)). המחלוקת בענייננו נסובה על התקיימותו של יסוד ההחלטה להמית.

67. יסוד ההחלטה להמית עוסק במצב הנפשי שבו נתון מבצע העבירה בעת ביצועה. לצורך הוכחת קיומו של יסוד זה, יש להראות כי התקיימה אצל הנאשם כוונה לגרום להמתת הקורבן, וזאת בשני מישורים נפרדים. כפי שתואר על ידי הנשיא אגרנט בראשית ימי המדינה בע"פ 125/50 יעקובוביץ נ' היועץ המשפטי, פ"ד ו 545 (1952): "כוונה" פירושה כי אדם, בשעת מעשה, לא רק שראה את הנולד, אלא שגם חפץ בו, בנוולד זה". המישור הראשון, הוא המישור הרציונאלי, ובגדרו נדרש להראות כי הנאשם צפה את האפשרות להתרחשותה של התוצאה הקטלנית. המישור השני, עוסק ביחסו האמוציונאלי של הנאשם לתוצאה, ובמסגרתו יש לבחון את חפצו של אותו נאשם בהתקיימותה של התוצאה הקטלנית (ע"פ 3834/10 והבה נ' מדינת ישראל (6.3.2013); ע"פ 1902/10 אדרי נ' מדינת ישראל (7.1.2013)). בחינת יסוד הכוונה, על שני מישוריו – שכאמור ניתן להגדירו כמישור שכלי ומישור רגשי – נעשית בדרך של בחינה סובייקטיבית הנוגעת למבצע העבירה עצמו. עם זאת, קיים קושי לעמוד על נככי לבו של אדם, ולפיכך רשאי בית המשפט להתבסס על מה שקרוי "חזקת הכוונה", לפיה אדם מתכוון, על דרך הכלל, לתוצאות הטבעיות הנובעות ממעשיו. כאשר עסקינן בעבירת

הרצח, גלומה בחזקת הכוונה ההנחה, כי מי שגרם למותו של אדם על-ידי מעשה, אשר על-פי טיבו מכונן לגרום לתוצאה קטלנית, גם נשא בליבו את הכוונה לגרום לתוצאה טבעית זו (ע"פ 437/13 אלחיאני נ' מדינת ישראל, בפסקה 36 (24.8.2015); ע"פ 1119/11 אבו סרחאן נ' מדינת ישראל (5.5.2015) (להלן: עניין אבו סרחאן). יפים בהקשר לכך דבריו של השופט נ' הנדל:

"עברייך בכלל, והרוצח בפרט, אינו נוהג עת מעשה להכריז בפני צדדים שלישיים – 'מתכוון אני לרצוח' או 'החלטתי להמית'. לשון אחר – מעשיו של פלוני ניתנים לקליטה על ידי חושיו של אלמוני, אך לא כן המצב לגבי כוונותיו. אמנם, היו מקרים בהם הרוצח הצהיר על כוונתו בעת מעשיו, אך לא זה המקרה השכיח. מכאן, שלשם בחינת רכיב ההחלטה להמית ניתן, ואף נהוג, להיעזר בעובדות האובייקטיביות שיש בהן כדי ללמד על מצבו הנפשי הסובייקטיבי של המבצע. בהתאם למציאות זו, עוצבה בפסיקה 'חזקת הכוונה', לפיה ניתן להניח כי אדם התכוון לתוצאות הצומחות באופן טבעי ובהסתברות גבוהה ממעשיו...כך למשל, קל יותר יחסית להוכיח כוונת קטילה במצב בו אדם בוגר יורה מטווח אפס בראשו של הנפגע, מהמקרה שבו יורה באצבעותיו. כך או כך, החזקה האמורה ניתנת לסתירה. ודוק – גטל ההוכחה לגבי כל יסודות העבירה מוטל על התביעה מראשי הראשים ועד סוף הסופים. נאשם יכול לתרום להגנתו נגד החזקה או תמונה נסיבתית מפלילה, ולעניין זה די בכך שיעורר ספק סביר באמצעות הצגת ראיות נוגדות, או הסבר או מסקנה חלופית המתקבלים על הדעת לפי הנסיבות" (ע"פ 2952/15 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 12 (6.7.2016))

בנוסף לחזקה זו, התגבשו בפסיקתו של בית משפט זה מספר מבחני עזר המסייעים בהסקת המסקנה בדבר התקיימותה של ההחלטה להמית. בין היתר, ניתן למנות את אלו: האמצעי ששימש לשם ביצוע הרצח; אופן וצורת הביצוע; אופי התקרית שהובילה לרצח; אמירות קודמות שהוחלפו בין הצדדים; טיב הפגיעה; מיקום הפגיעה בקורבן; ומספר הפגיעות בו (ראו, למשל: ע"פ 290/87 סבאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(3) 358, 364 (1988); ע"פ 624/89 יחזקאל נ' מדינת ישראל מה(3) 705, 712 (1991) (להלן: עניין יחזקאל); ע"פ 2316/98 סוויסה נ' מדינת ישראל נה(5) 797 (2001) (להלן: עניין סוויסה); ע"פ 228/01 כלב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(5) 365, 376-377 (2003)). כמו כן, התנהגותו ומעשיו של מבצע העבירה, לאחר ביצוע המעשה עשויים גם הם להעיד על מצבו הנפשי בעת ביצוע המעשה, תוך נקיטת הזהירות המתבקשת מהסקת מסקנות בגין מעשים שנעשו בדיעבד (ראו והשוו: עניין סוויסה, בעמ' 815).

ביישום כל אלה, יש לנקוט במידת הזהירות הראויה, תוך שימת הלב לכך שראיות נסיבתיות לעניין היסוד הנפשי, "אין די בהן כדי לבסס כוונת קטילה סובייקטיבית מקום שבו עולה מן הראיות שהוצגו אפשרות סבירה אחרת המעוררת ספק בדבר טיב כוונותיו של הממית" (ע"פ 2952/15 לעיל, בפסקה 12; עניין טבאח, בעמ' 365).

עוד נקבע, לא אחת, כי ההחלטה להמית יכולה להתגבש כתגובה ספונטנית ורגעית "כהרף עין", ולא דווקא כפועל יוצא של מחשבה או תכנון מוקדמים (ע"פ 512/89 דניאלס נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(2) 496 (1991); ע"פ 10091/09 שפירוב נ' מדינת ישראל (25.6.2012); ע"פ 9238/11 עמאש נ' מדינת ישראל (9.6.2015)).

68. ומן הכלל אל הפרט. אקדים תוצאה להנמקה, ואומר, כי מכלול הראיות מוביל למסקנה ברורה וחד משמעית, כי המערער התכוון להמית את המנוחה, ואף ביצע את זממו. כפי שתואר לעיל, המערער הסיע את המנוחה למקום נטוש, במקום לראיון עבודה שאליו התכוונה להגיע; יצא מדלת המונית; שלף סכין ארוכה וחדה מתא המטען; דקר את המנוחה שבע עשרה דקירות אכזריות בכל חלקי גופה, בעומקים שונים ובאזורים חיוניים ורגישים; ולבסוף הותיר את המנוחה כשהיא מדממת למוות באותו מקום נטוש. המערער לא הצליח לסתור את "חזקת הכוונה", ולא עלה בידו ליצור ספק סביר בדבר כוונתו לגרום למותה של המנוחה (עניין אבו סרחאן, בפסקה 61). השימוש בסכין ארוכה וחדה, כמו גם ריבוי הדקירות, מיקומן וחומרתן, מלמדים, באופן חד משמעי, על החלטתו של המערער לרצוח את המנוחה. יפים, בהקשר לכך, דבריו של הנשיא מ' שמגר:

"הנכונות להשתמש בסכין אינה נטולת הבנה של הסיכונים המתלווים לכך, אלא היפוכו של דבר, מתלווה לה הידיעה, עד כמה הדבר מסוכן ואף יעיל... מי שמניף סכין בעלת להב ארוך בכוונה לתוקעו בחזהו של הנתקף, פועל בהכרח באופן מודע ובהבנת מהות המעשה, היינו שהוא מקפח בכך פתיל חייו של מי שניצב מולו" (עניין יחזקאל, בעמ' 712-713).

בנוסף, ובהתאם לממצאים העובדתיים, במהלך המאבק ביניהם, ניסתה המנוחה להגן על עצמה מפני המערער, אולם המערער היה נחוש בהחלטתו להמית, והוא המשיך לדקור את המנוחה שוב ושוב – וגם לכך יש השלכה על יסוד ההחלטה להמית, אשר התגבשה אצל המערער. עוד יש לציין, כי דבריו של המערער בחקירתו שבוצעה טרם יציאתו לשחזור (ת/8) – יש בהם כדי להעיד על החלטתו להמית את המנוחה:

”...כשאני אספתי את הבחורה...זרקה לעברי את המילים טיפש וערבי...ובאותו רגע הפסקתי לחשוב ואז החלטתי לרצוח את הילדה הזאת בדקירות בגלל שהיא פגעה בי ואת הרצח החלטתי לבצע בדקירות בסכין שאני מחזיק בתא המטען ברכב ולכן החלטתי להסיע אותה לחניה ליד נילית ולרצוח אותה” (ת/8).

כמו כן, ההחלטה להמית אשר גמלה בליבו של המערער, נלמדת אף מהתנהלותו לאחר מעשיו המתועבים, כאשר הותיר את המנוחה כשהיא מדממת למוות, ללא כל יכולת להזעיק עזרה.

69. על רקע תשתית עובדתית זו, מתחייבת המסקנה כי התגבשה במערער ההחלטה להמית את המנוחה, ודין טענותיו של המערער, בהקשר זה, להידחות. מעבר לכך, ומבלי להרחיב, אציין, כי הנני תמים דעים עם בית משפט קמא גם באשר להתקיימותם של יסוד ההכנה ויסוד היעדר קנטור במערער.

70. סיכומו של דבר: בפני בית משפט קמא הונחה תשתית ראייתית מקיפה, מסבכת ומפלילה ביותר, שאינה מותרת ספק סביר, וממנה עולה כי המערער הוא זה שרצח את המנוחה. לא מצאתי בטענות ההגנה, במסגרת הערעור שלפנינו, כל דבר המצדיק התערבות בהכרעת דינו של בית משפט קמא, ועל כן אציע לחבריי לדחות את ערעורו של המערער לעניין הרשעתו בדין.

הערעור על גזר הדין

71. במסגרת הערעור על גזר הדין, משיג המערער על סכום הפיצויים אשר הושת עליו, ולטענתו, שגה בית משפט קמא משחייב אותו בכפל הסכום המקסימלי הקבוע בסעיף 77(א) לחוק העונשין, קרי: סכום של 258,000 ₪, לכל אחד מהורי המנוחה בנפרד, ובסה”כ 516,000 ₪. לטענת המערער, ניתן לחייבו בתשלום פיצויים בסכום מירבי של 258,000 ₪ בלבד ולא בכפל סכום זה. כפי שיובהר להלן, הנני סבור כי דין הערעור, לעניין סכום הפיצויים, להתקבל.

סעיף 77(א) לחוק העונשין, שכותרתו ”פיצוי” קובע:

”(א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 ₪ שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו”.

השאלה בדבר סכום הפיצוי המירבי שניתן לפסוק לכל אחד מנפגעי העבירה, במסגרת הליך פלילי שמתנהל בעניינו של נאשם, נדונה, לראשונה, בבית משפט זה, במסגרת ע"פ 1706/15 אבנר טווק נ' מדינת ישראל (7.6.2016) (להלן: עניין טווק). באותו מקרה הורשע המערער, על פי הודאתו, בעבירות של הריגה ושיבוש מהלכי משפט, והושתו עליו 18 שנות מאסר לריצוי בפועל. בנוסף, נקבע כי על המערער לפצות את שלוש בנותיה של המנוחה, בסכום של 170,000 ₪ לכל אחת מהבנות, ובסה"כ 510,000 ש"ח. בערעור שהוגש על גזר הדין, לגבי שיעור הפיצויים, נטען, בדומה לענייננו, כי בית משפט קמא לא היה מוסמך לפסוק פיצויים לשלוש בנותיה של המנוחה בשיעור העולה על הסכום המירבי הקבוע בסעיף 77(א) לחוק העונשין, היינו סכום של 258,000 ₪. במסגרת אותו ערעור, נדרש בית משפט זה להכריע בשאלה האם ניתן לפסוק לנפגעי עבירה פיצויים בשיעור מצטבר, העולה על הסכום המירבי הקבוע בסעיף 77(א) לחוק העונשין. דעת הרוב מפי השופטת ד' ברק ארז, אליה הצטרפתי, קבעה, כי בנסיבות כגון אלה מוסמך בית משפט קמא להעמיד את סכום הפיצויים הכולל על 258,000 ₪, לכל היותר. דעת המיעוט של המשנה לנשיאה א' רובינשטיין, באותה סוגיה, היתה שונה. לדידו, ניתן לפסוק לכל אחד ואחת מנפגעי העבירה פיצויים בגבול "תקרת הפיצוי".

כפי שהבהירה השופטת ד' ברק ארז בעניין טווק, מטרת הפיצוי לפי סעיף 77(א) לחוק העונשין היא ליתן סעד ראשוני לנפגע העבירה, שאינו ממצה בהכרח, ומדובר ב"פשרה בין שני שיקולים מנוגדים – מחד גיטא, הרצון להקל על נפגעי העבירה בקבלת פיצוי על נזקיהם, ומאידך גיטא, הכרה במגבלותיו של ההליך הפלילי כהליך שבו לא מתקיים בירור ממשי של היקף הנזק של קורבן העבירה, וממילא לא חלים עליו כל הכללים והכללים של דיני הנזיקין לפסיקת פיצויים" (פסקה 12 לחוות דעתה). בהמשך לכך, הדגשתי באותו עניין, במסגרת חוות-דעתי, כי:

"בהינתן אופיו המיוחד של הפיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין, ברי כי דרך המלך צריכה להיות הגשת תביעה אזרחית, על ידי כל מי שרואה עצמו כנפגע העבירה. במסגרת זו, יהא עליו להוכיח, ככלל, קיומו של נזק, את שיעורו של הנזק, וקשר סיבתי בין מעשיו של הנאשם-הנתבע, לבין הנזק שנגרם לתובע. עוד יש לציין את המובן מאליו, כי סכום התביעה, במקרה של הגשת תביעה אזרחית, אינו מוגבל וניתן לתבוע את מלוא שיעור הנזק. עם זאת, יש להזכיר כי פרט להקלות הניתנות לתובע בהוראות חוק שונות (כמפורט בפסקה 10 לחוות דעתה של חברתי), ניתן להסתייע בהוראת

סעיף 42א לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות), כבסיס להגשת תביעה אזרחית...סעיף זה מאפשר להסתמך על 'הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם...' כראיה לכאורה בהליך האזרחי. במקרה מעין זה, נדרש נפגע העבירה להוכיח קיומו של נזק ואת שיעורו, כמו גם קשר סיבתי, ואין צורך להוכיח את אחריותו של הנאשם – הנתבע, לנזק. כדוגמא ליישום של סעיף 42א לפקודת הראיות, ראו פסק דיני בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (ת"א 2398-06 אלום גולד נ' דור (9.8.2015), פסקאות 12-13).

72. לא ניתן להתעלם, אמנם, מן האסון והשבר הקשה שפקדו את הוריה של המנוחה, עקב מעשיו הנפשעים של המערער, אשר רצח באכזריות אין קץ את בתם האהובה, ומהנזק הרב שנגרם להם. אין ספק, שמן הראוי כי המערער יפצה את הוריה של המנוחה על נזקיהם, אף כי ברור שכל פיצוי כספי שיקבלו לא יהווה תחליף למקומה של בתם בחייהם. עם זאת – ולמרות שהלב יוצא אל הוריה של המנוחה, אשר איבדו את בתם באורח כה טראגי עקב מעשיו של המערער – הרי שבהינתן דעת הרוב בעניין טווק, אליה כאמור הצטרפתי, נראה כי יש להגביל את סכום הפיצויים אשר הושת על המערער, לכדי סכום מירבי של 258,000 ₪. אשוב ואדגיש, כי אין בכך כדי לגרוע מזכותם של הורי המנוחה ללכת ב"דרך המלך", ולהגיש תביעה אזרחית נגד המערער על מלוא הנזק שנגרם להם וללא הגבלת סכום, וזאת בהסתמך על הממצאים העובדתיים שנקבעו בהכרעת הדין המרשיעה, שהפכה להיות, בעקבות פסק דיננו, לחלוטה, וזאת בהתאם לסעיף 42א לפקודת הראיות.

73. אשר להודעת המשיבה, מיום 25.7.2016, לפיה היא הגישה בקשה לקיום דיון נוסף בעניין טווק, אומר, כי כל עוד בקשה זו לא נדונה ולא הוכרעה, הרי שדעת הרוב שנקבעה בעניין טווק היא, לטעמי, הלכה מחייבת, ובנסיבות אלו, אין מנוס אלא להעמיד סכום פיצויים על סכום מירבי של 258,000 ₪, שיחולק שווה בשווה בין הוריה של המנוחה.

אין ניחומים להורי המנוחה ולבני משפחתה על אבדן הבת היקרה, שלי דדון ז"ל, בידי רוצח בן עוולה, ואולי ניתן להתנחם במעט, בכך שהרוצח המתועב נתן את הדין על מעשיו הנפשעים, ובא על עונשו.

74. לאור האמור לעיל, אציע לחבריי לקבל את ערעורו של המערער על גזר הדין, לעניין שיעור הפיצויים, במובן זה שהמערער יחויב בתשלום פיצויים בסכום מירבי של 258,000 ₪, אשר יחולק כאמור בין הורי המנוחה.

סוף דבר

75. על יסוד הנימוקים שפורטו לעיל אמליץ לחבריי לדחות את ערעורו של המערער על הכרעת הדין, ולקבל את ערעורו על גזר הדין, לעניין סכום הפיצויים, כמפורט לעיל.

ש ו פ ט

השופט י' דנציגר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ע' ברון:

אני מצרפת את הסכמתי לפסק דינו המקיף של חברי השופט א' שהם, הן לעניין הכרעת הדין הן באשר לגזר הדין.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שהם.

ניתן היום, כ"א באב התשע"ו (25.8.2016).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט